

חסידות מלוקטת

על

מסכת סוטה

דף ט'

והוא ליקוט נפלא מספרי

חסידות וקבלה

כ"ד ניסן תשפ"א

נערך ע"י עקיבא שבריק

*Spreading the waters from the spring of the
Holy Baal Shem Tov requires much
time, effort and great detail.*

We need your financial support.

To donate via paypal or Zelle

please use the links below:

לתרומות והנצחות

<http://paypal.me/ashavrick>

Zelle – ashavrick@gmail.com

To be added to the weekly email, please contact me
at: Ashavrick@gmail.com

אוצר מנהגי חב"ד

נוהגים ללמוד בימי הספירה מסכת סוטה - נוסף על השיעורים הקבועים - דף ליום דף ליום (ס' המנהגים, מלוח 'היום יום' עמ' נא)

כך שמעתי הוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר [מוהרי"צ], ושכן נהגו משנים בתוככי אנשי חב"ד. ואף שלא אמר הטעם על זה, יש לבאר על-פי המבואר בכמה מקומות בנגלה דתורה ובחסידות, בדבר השייכות שבין ימי ספירת-העומר או מנחת-העומר - והענין דסוטה, עד אשר "ונקתה ונזרעה זרע" וכו' (אגרות-קודש אדמו"ר זי"ע, יח, עמ' תיב. ועוד שם, ט, עמ' עה: הלימוד במס' סוטה בימי הספירה, יש לומר הטעם על-פי המבואר בזוהר (ח"ג צז, א) השייכות ביניהם, ומובא גם-כן בדא"ח בביאור הענין דהעומר הוא מאכל שעורים וכמו מנחת סוטה).

ביאור נוסף: ספירת-העומר היא הכנה למתן-תורה, וכך גם מס' סוטה שסיומה הוא בדברי רב יוסף לא תיתני ענוה דאיכא אנא, הוא רב יוסף האומר שם (דף ה, א) לעולם ילמד אדם מדעת קונו, שהרי הקב"ה הניח כל הרים וגבעות והשרה שכינתו על הר סיני וכו', שההכנה למתן-תורה הוא הקדמת נעשה לנשמע, ענווה וביטול לבעל הרצון (על-פי שיחת ש"פ במדבר תשי"ח. וראה עוד בס' שערי-המועדים - ספירת-העומר, עמ' קמג-קמה. וביאור נוסף בשיחת ליל ערב חגה"ש תשמ"ב).

הקשר דמסכת סוטה לימי הספירה - מודגש יותר בכך שמספר הדפים דמסכת סוטה מכוון למספר הימים דספירת-העומר - מט דפים, כנגד מט ימי הספירה, דף ליום. ומובן שחלוקת הדפים ומספרם הם בוודאי בהשגחה-פרטית (ס' התוועדויות תשמ"ח, ג, עמ' 253. וראה עוד בס' שערי-המועדים הנ"ל, עמ' קמה-קמז, מהתוועדויות תשמ"ז).

מה שהעיר במספר הדפים, שגם מסכת שבועות יש לה מספר דפים מתאים למסכת סוטה, הנה נמצא בספרים המנהג דלימוד מס' שבועות בימי הספירה (בספר זכרון-יהודא, מובא בלקוטי-מהרי"ח סדר מנהגי ימי העומר, בתור מנהג בעהמ"ס אמרי-אש), אבל מה ששמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר [מוהרי"צ] הוא, שלומדים מסכת סוטה (אגרות-קודש אדמו"ר זי"ע, ט, עמ' עו).

המנהג ללמוד בימי הספירה את מסכת שבועות - שגם בה מ"ט דף - נפוץ יותר, אך גם לימוד מס' סוטה מקובל על רבים. ראה בס' מנחת-עומר (כג, א-ב), מנהג-ישראל-תורה (עמ' שמ-שמא).

ביום הראשון של ספירת-העומר לומדים את דף השער של מס' סוטה, ואת הדף הראשון של המסכת לומדים ביום הראשון של חול-המועד (בחול"ל). (שיחות: יום ב' דחגה"ש תשי"י, אות טו; ליל ערב חגה"ש תשמ"ג, אות יג; ש"פ במדבר תשמ"ה, אות י')

היא האכילתו מעדני עולם לפיכך קרבנה מאכל בהמה (גמ' ט, א)

היא האכילתו מעדני עולם לפיכך קרבנה מאכל בהמה: ראה בהוספות לספר נועם אלימלך וז"ל: שאו מנחה ובואו לחצרותיו (תהלים צו, ח). נראה לי, דהנה האדם המתחיל בעבודתו יתברך שמו אי אפשר שיבא תיכף לעבודה השלימה מחמת חטאיו שחטא וקלקל בהם והם המעכבים אותו לעלות במעלות קדושים וצריך לעשות כנגד מה שקלקל חבילות מצות ועובדות כשרות כדי שיעלה גם החטאים לעשותם זכיות* רמז לזה מנחת סוטה הבאה מן השעורים שזה חלק לסטרא אחרא כדאיתא בזוהר (עי' ח"ג צו א) וצוה השם יתברך ברוך הוא להביא מנחת העומר גם כן מן השעורים זה לעומת זה בכדי להעלות השפלות של מנחת סוטה שיש לסטרא אחרא אחיזה גם כן אל הקדושה: וזהו (שיה"ש א, ד) משכני אחרין נרוצה, פירוש שלמה המלך עליו השלום היה מרמז בדבריו כאלו השפלות והחטאים של אדם הם המדברים בעצמם עם האדם. משכני, כלומר הביאני אל הקדושה ואף על פי שהביאני המלך חדריו, פירוש השם יתברך ברוב רחמיו וחסדיו מביא אותם אל חדריו הם העולמות עליונים, כי אלולי שה' בעוזרו אינו יכול לו, אף על פי כן נגילה ונשמחה בך, יהי' לי גילה ושמחה כאלו אתה פעלת דבר זה בעצמך. וזהו שאו מנחה, פירוש שתשאו ותעלו את השפלות למעלה לעשותם זכיות כרמז המנחה כנ"ל* ובואו לחצרותיו, היינו העולמות העליונים* השתחוו לה' כו', דאיתא (אבות פ"ה מ"ה) עומדים צפופים ומשתחוים רווחים, זה היה למען לא ישמע אחד דברי חבירו שמתודה על חטאיו ונמצא הוידוי והחטאים המה נקרא השתחוואת ומלמד אותנו הכתוב להתוודות בדרך הזה שאנחנו בטוחים בחמלתו יתברך שמו שירחם עלינו וימחול לנו על חטאתינו ולא בעצבות שמפרש את חטאיו ומעורר דינים על עצמו כי אם בבטחון גדול כמאמר הכתוב (משלי כח, יג) ומודה ועוזב ירוחם*.

היא האכילתו מעדני עולם לפיכך קרבנה מאכל בהמה: ראה ביאורי הזוהר לאדמו"ר האמצעי פרשת אמור ע' 316. וז"ל: ורזא דמלה זאת תורת הקנאת חסר כו' וממלה חדא אשתמודע מלה אחרא: פי' לרמז על השרש של ענין קרבן עומר שבא מן השעורים, שהוא ענין אחד עם מנחת סוטה, שנק' מנחת קנאות, שהרי שניהם באו מן השעורים, וזולתם אין מנחה שהיא מן השעורים, וכמו ששנינו בפ' כל המנחות כו'. וענין מנחת סוטה שנק' מנחת קנאות, הוא לפי שהקנאה בבחי' גבורות קשות היא, וכמ"ש קנאה חמת גבר, והחימה מגבורות הקשות היא, כידוע בענין אף וחימה כו', וקנאת חסר כתיב, לפי שהגבורות הקשות הללו נאחזים דוקא במל', להיות כי על ידי החטא דאדם הראשון, הוא שנתקנא בו נחש, ובא על חוה, והטיל בה זוהמא כו', והוא בחי' גבורות קשות דשם אלקים אחרים, שמתערבים בצרופים דאלקים דקדושה, וכידוע פי' בא נחש על חוה, שהוא בחינת מילוי אלקים אחרים דקליפה, שנאחזים באחוריים דשם ב"ן הנק' חוה, כמ"ש כי היא היתה אם כל חי כו', ועל כן קנאת חסר וי"ו, כי המה רק גבורות קשות בלתי מיתוק כלל, ולכך קרבן מנחת סוטה מן השעורים הוא, שהוא מאכל בהמה, ונק' שעורה, שעור ה"א, שהוא בא בדינים וצמצומים כו', ובדוגמא למנחת סוטה

למטה, הוא ענין מנחת העומר למעלה, בבחי' כללות נשמות ישראל בשרשם שהוא בבחי' מל' דאצי' כידוע, וז"ש וממלה חדא אשתמודע מלה אחרא, שיש להבין כל פרט ענין מנחת העומר ממנחת הסוטה, מפני שהכל ענין אחד ממש וד"ל.

היא האכילתו מעדני עולם לפיכך קרבנה מאכל בהמה: ראה תורת מנחם תש"ו ח"ב ע' 137. וז"ל: החידוש בשבועות, שבו היו מקריבים שתי הלחם. בפסח, היו מקריבים את העומר, ובשבועות היו מקריבים שתי הלחם. העומר הי' משעורים, ושתי הלחם מחטים.

וע"פ המבואר בסידור, בלקו"ת ועוד דרושים, הנה, שתי הלחם שבאים מן החטים, ענינם הוא תורה, שנקראת "לחם", ובפרטיות יותר: שתי הלחם, כי בתורה יש תורה שבכתב ותורה שבעל פה, גליא דתורה וסתים דתורה. ובכללות באים שתי הלחם מן החטים, מאכל אדם.

ולעומת זאת, העומר בא מן השעורים, מאכל בהמה, כדאיתא בגמרא בנוגע למנחת סוטה: "כשם שמעשי' מעשה בהמה כך קרבנה מאכל בהמה", וזהו גם ענינה של מנחת העומר, לברר את נפש הבהמית שתהי' ראוי' לאחרי כן לקבל את התורה.

היא האכילתו מעדני עולם לפיכך קרבנה מאכל בהמה: ראה תורת מנחם תשי"ח ח"ג ע' 7. וז"ל: נזכר לעיל (ס"ג) שנוסף על ההכנה דהקדמת נעשה לנשמע, ישנה גם ההכנה דספירת העומר, שהו"ע בירור המדות דנפש הבהמית. וכידוע שמטעם זה הי' קרבן העומר משעורים, שהם מאכל בהמה, בדוגמת מנחת סוטה שבאה מן השעורים, מאכל בהמה.

ובפרטיות יותר כמבואר בזהר, שזהו ע"ד הענין ד"תרתין אחתין", אחות דקדושה ואחות דקליפה, שע"י שהשקו את מי הסוטה לאחות דקדושה, שע"י נתקיים בה "ונקתה ונזרעה זרע", אזי נתקיים באחות דקליפה "וצבתה בטנה ונפלה ירכה".

ומבואר בחסידות, ש"תרתין אחתין" הם נפש האלקית ונפש הבהמית, שנה"א שרשה מתיקון, ונה"ב שרשה מתהו, ותהו ותיקון נקראים אחים (כמ"ש "הלא אח עשו ליעקב"). וכיון שהם "תרתין אחתין" בשרשם, נקראים "תרתין אחתין" גם כפי שהם בהתגלות.

והענין בעבודה, כאשר האדם מתבונן באלקות בשעת התפלה ומוליד אהבה בנפשו האלקית, אבל האהבה היא במורגש, וניכר בה הענין ד"לגרמי'", "קרבת אלקים לי טוב" (לא "קרבת אלקים טוב" בעצם, אלא "לי טוב" דייקא), אזי מהענין ד"לגרמי'" שבנה"א נעשית יניקה לנה"ב.

והיינו, שמהתגלות האהבה בנה"א בשעת התפלה, יכולה לבוא אחר התפלה אהבה זרה לענינים גשמיים, ולא רק לענינים המוכרחים, אלא גם לעניני מותרות (אע"פ שאינו מקיים בהם "בכל דרכיך דעהו"), ועד שיכול ליפול רח"ל למדרגה תחתונה יותר, שתהי' אצלו האהבה לדברים האסורים. וכל זה מצד המורגש וה"לגרמי'" שבנה"א.

ועז"נ "לא יחפוץ כסיל בתבונה כי אם בהתגלות לבו", שהכסיל (נה"ב) חפץ בהתגלות האהבה ויראה, כי, עם היותם אהבה ויראה דקדושה, מ"מ, כיון שהם בהתגלות ובמורגש, יש לו יניקה מהם. ולכן נקראים נה"א ונה"ב "תרתין אחתין", כיון שלפעמים יש לנה"ב יניקה מנה"א.

והעצה לביטול יניקה זו היא סדר העבודה דמנחת סוטה: לכל לראש ישנו ענין התנופה ע"י הכהן, "ולקח הכהן גו' והניף את המנחה לפני ה'", שהו"ע התגלות אהבה רבה דנה"א, כידוע ההפרש בין האהבה דאברהם להאהבה דאהרן, שהאהבה דאברהם היא בחי' "אהבת עולם", שהיא בהגבלה, והאהבה דאהרן כהנא רבא היא בחי' "אהבה רבה", שהיא בלי גבול.

וע"י התגלות אהבה רבה דנה"א אפשר לחזור ("דערנעמען") ולפעול על נה"ב: ע"י "אהבת עולם" אי אפשר לפעול על נה"ב, שהרי הוא "בהמה", ואינו מתפעל מענינים שבהגבלה, ע"פ טעם ודעת. ודוקא הענין ד"אהבה רבה" שלמעלה מטו"ד, כשנמשכת ובאה בהתגלות ובמורגש יש בכחו לפעול על הנה"ב.

וזהו שמנחת סוטה היא משעורים, מאכל בהמה, שהו"ע המדות שאינם ע"פ טעם ודעת, אבל, לא מדות שלמטה מטו"ד, אלא אדרבה, מדות שלמעלה מטו"ד, שהו"ע אהבה רבה (כידוע בענין "בהמות" לשון רבים, שיש בחי' בהמה שלמטה מטו"ד, ויש בחי' בהמה שלמעלה מטו"ד).

וזהו תוכן מאמר הזהר הנ"ל בענין "תרתין אחתין", שע"י השקאת מי סוטה ל"אחות דקדושה", שהו"ע התעוררות אהבה רבה בנה"א, נפעל ב"אחות דקליפה" "וצבתה בטנה ונפלה ירכה", שהו"ע בירור כל המדות דנה"ב, כולל בחי' נה"י (שהו"ע ירכים) שבה.

וכיון ששורש הנה"ב הוא למעלה משורש הנה"א (שהרי שורש הנה"ב הוא מתהו שלמעלה מתיקון), הרי עי"ז שנה"א מבררת את הנה"ב נעשית עלי' גם בנה"א. וזהו שע"י הענין ד"וצבתה בטנה ונפלה ירכה" בנה"ב נעשה בנה"א "ונקתה ונזרעה זרע", "היתה יולדת בצער יולדת בריוח, נקבות יולדת זכרים", שענין הזכר הוא "איש דרכו לכבוש", דהיינו שנעשה מושל ושליט על עניני העולם.

וזהו שייכות הענין ד"תרתין אחתין" לענין העומר, כי גם ענין ספירת העומר הוא בירור נה"ב, שע"י נעשית עלי' גם בנה"א. וכמשנ"ת בהמאמר בענין "קוממיות", ב' קומות, שע"י שנה"א מבררת את הקומה דנה"ב נעשה תוספת ועלי' גם בהקומה דנה"א, ועד שע"י בירור כל הז' מדות כמו שהם כלולות מז' (שהו"ע מ"ט יום דספירת העומר) באים לעצם שער הנו"ן, שהוא עצם הכתר, שענין זה הוא הכנה למתן תורה (וכמשנ"ת ל" שמטעם זה קורין פרשת בחוקותי קודם מתן תורה).

ועפ"ז יש לבאר טעם המנהג ללמוד בימי הספירה מסכת סוטה, דף ליום דף ליום, כיון שענין זה קשור עם בירור נה"ב, שזוהי ההכנה למ"ת.

היא האכילתו מעדני עולם לפיכך קרבנה מאכל בהמה: ראה תורת מנחם תש"כ ח"ב ע' 95. וז"ל: ויובן בהקדם הוראת רבותינו נשיאינו ללמוד מסכת סוטה בימי ספירת העומר. השייכות של ספה"ע עם סוטה מבוארת בזהר על יסוד מאמר רז"ל "כל המנחות באות מן החטין, וזו באה מן השעורין מנחת העומר כו' מאכל בהמה", שמורה על בירור נפש הבהמית.

והענין בזה, שכשם שבמנחת סוטה צריך להיות תחילה התרת ובירור כל הספיקות כו', ורק לאחר"ז יכול להיות היחוד דאיש ואשה, כן הוא גם בעבודה דמ"ט ימי הספירה, שבהם מבררים ומתירים את כל הענינים של ספק וספק ספיקא כו', ועי"ז באים לענין היחוד דכנס"י והקב"ה בחג השבועות "ביום חתונתו זה מתן תורה".

וזהו גם מ"ש בסיום מסכת סוטה "לא תיתני ענוה דאיכא אנא . . לא תיתני יראת חטא דאיכא אנא". "אנא" הוא מספר שם ב"ן (שהוא א' האופנים בצירופי השמות הקדושים, כפי שנזכרו גם ברש"י במסכת סוכה), שזהו הגימטריא ד"בהמה", שבה נעשית העבודה דמנחת העומר שבאה מן השעורים, מאכל בהמה, כנ"ל.

ובסיום מסכת סוטה, בגמר הלימוד ועבודת הבירורים הקשורה עם מסכת זו, באים למעמד ומצב שפועלים גם ב"בהמה" ("אנא") הענין ד"ענוה" ו"יראת חטא", ואז יכולים לבוא להיחוד דהקב"ה וכנס"י שביום חתונתו זה מתן תורה.

היא האכילתו מעדני עולם לפיכך קרבנה מאכל בהמה: ראה תורת מנחם תשמ"ג ח"ג ע' 1530. וז"ל: הוזכר לעיל, שכללות הענין דבירור וזיכוך עניני העולם מודגש בהקרבת העומר, מפני שהעומר בא משעורים דוקא, מאכל בהמה. והענין בזה, כל המנחות שבמקדש היו באות מן החטים מלבד מנחת העומר, (וכן מנחת סוטה כדלקמן סי"ג) שבאה מן השעורים. והנה אף שחטה ושעורה שניהם משבעת המינים שבהם נשתבחה ארץ ישראל, ישנו חילוק עיקרי ביניהם, חטה היא בעיקר מאכל אדם, ושעורה היא בעיקר מאכל בהמה.

וזהו מה שמנחת העומר באה מן השעורים דוקא, מאכל בהמה, להורות שכללות העבודה דוספרתם לכם, מלשון ספירות ובהירות, אבן ספיר, צריכה להיות לא רק ביחס לענינים נעלים, כמו חטה מאכל אדם, כי אם גם ביחס לענינים נמוכים, כמו שעורה, מאכל בהמה דוקא, ובזה מתבטא עיקר החידוש שגם דברים נמוכים אלו מתבררים ומזדככים כו', (אבן ספיר), ועד שעושים מהם קרבן לה', קרבן מלשון קירוב, היינו קירוב לה', ובקרבנות גופא, קרבן ציבור, קירובם של כללות בני"י לאביהם שבשמים, ועד שנעשים למציאות אחת עם הקב"ה, יקרבני לחמי לאישי, בדוגמת הלחם שנעשה דם ובשר כבשרו.

וענינו בעבודה הפנימית בנפש האדם, שעיקר החידוש הוא לא בעבודת הנפש האלקית עצמה, כי אם בפעולתה על הנפש הבהמית, הבהמה שבו, ובלשון חז"ל, בכל לבבך, בשני יצריך, היינו שגם היצה"ר מתהפך לעבוד את ה', וכמבואר בדרושי חסידות בפירוש הכתוב משכני אחרריך

נרוצה, נרוצה לשון רבים, (ולא כמו משכני בלשון יחיד), דקאי על ב' הנפשות, נפש האלקית ונפש הבהמית.

ואדרבה ע"ז נפעל תוספת עילוי בעבודת הנפש האלקית עצמה, שגם היא מתחילה לרוץ בתוקף גדול ביותר (יותר ממה שהי' לפני כן), תוקף שנפעל בה ע"י הנה"ב, שאצלה מודגש ביותר ענין התוקף (רב תבואות בכח שור), ובפרט מפני גודל הצמאון שיש אצל הנה"ב יותר מאשר אצל הנה"א, מפני היותה במצב דרוח הבהמה היורדת היא למטה.

וזוהי כללות העבודה דספה"ע, בירור וזיכוך הנה"ב דוקא, דמכיון שעבודה זו מתחילה תיכף ומיד לאחרי היציאה ממצרים, יציאה ממצב בלתי רצוי, מובן שלכל לראש צריכים לעסוק בבירור וזיכוך הנה"ב, כדי שיהיו ראויים למעמד ומצב דתעבדון את האלקים על ההר הזה, קבלת התורה בחג השבועות.

היא האכילתו מעדני עולם לפיכך קרבנה מאכל בהמה: ראה תורת מנחם תשמ"ו ח"ג ע' 253. וז"ל: ידועה הוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שבימי הספירה יש ללמוד (נוסף על שאר השיעורים הקבועים) מסכת סוטה, דף ליום. ומטעמי הדבר, מפני הקשר והשייכות דמסכת סוטה לתוכן העבודה דספה"ע.

ספירת העומר היא מיום הביאכם את עומר התנופה, מנחת העומר, שבאה מן השעורים, מאכל בהמה, שכן תוכן העבודה דספה"ע הוא בירור פרטי המדות דנפש הבהמית, (ז' מדות הכלולים מז', שבע שבתות, מ"ט יום), אשר ע"ז נעשית ההכנה לקבלת התורה בחג השבועות.

והקשר למסכת סוטה, מכיון שגם מנחת סוטה באה מן השעורים, קרבנה מאכל בהמה, אשר ע"ז נעשית טהורה לבעלה, ונקתה ונזרעה זרע, ע"ד המבואר בזהר, (שאומרים בתיקון ליל שבועות), שהענין דוספרתם לכם.. שבע שבתות הוא דוגמת הענין דוספרה לה שבעת ימים, כדי שיוכל להיות היחוד דכנס"י עם הקב"ה בחג השבועות, בלילא דכלה אתחברת בבעלה, ביום חתונתו, זה מתן תורה.

וענין זה הקשר דמסכת סוטה לימי הספירה, מודגש יותר בכך שמספר הדפים דמסכת סוטה מכוון למספר הימים דספה"ע, מ"ט דפים כנגד מ"ט ימי הספירה, דף ליום. ומובן שחלוקת הדפים ומספרם היא בודאי בהשגחה פרטית.

היא האכילתו מעדני עולם לפיכך קרבנה מאכל בהמה: ראה פלח הרמון ויקרא ע' ערה. וז"ל: וספרתם לכם כו' מיום הביאכם את עומר התנופה כו' תספרו חמישים יום כו'. להבין ענין הבאת העומר, י"ל ענין הספי' מ"ט ימים להבאת העומר למה צריך לזה כו', גם להבין מש"א תספרו חמישים יום הלא אין סופרים רק מ"ט יום כו', הנה מתחילה י"ל ענין העומר שנק' מנחה, וידוע דכל המנחות הם מחטים זולת מנחת העומר ומנחת קנאות דסוטה שדומים הם בזה ששניהם באים מן השעורים, הגם שיש הפרש ביניהם שבמנחת סוטה אינו נותן שמן

ולבונה מטעם המבואר בדרז"ל, כי שמן מקור האור, וסוטה כל מעשיה במחשך כו', ולבונה היא כנגד האמהות כמ"ש גבעת הלבונה ומעשה סוטה היא היפך מעשה אמהות, אבל מנחת שעורים דעומר נעשית בשמן ולבונה. ועוד יש הפרש ביניהם שמנחת העומר היא גרש ומנחת סוטה היא קמח, אך בזה הם דומים ששניהם באים משעורים, וע"כ לומר שמנחת העומר הוא מעין מנחת סוטה כמשי"ת.

הענין הוא מבואר ברע"מ פ' אמור שבחי' מנחת העומר הוא בדיקו דאשת חיל והיא סמא דמותא לאשת זנונים כו', ופי' הדברים כמו שמנחת סוטה באה לבדוק האשה ואם טהורה היא ונקתה ונזרעה זרע ואם טמאה היא וצבתה בטנה כו' רח"ל כך ע"י מנחת העומר ונקתה כנס"י מדמים הטמאים כו' והיינו שמבדלת ממנה כל מיני רע כו' (...אח"כ ספה"ע הוא ספירת הנקיים כו' ונזרעה זרע בשעת מ"ת כו' וד"ל...) וממילא נתברר הטוב מאשת זנונים ומתבטלת לגמרי ממציאותה. וזהו סמא דמותא לאשת זנונים כו'.

ויובן הענין ע"פ המבואר בדרז"ל על הפסוק ה' מסיני בא וזרח משעיר כו' הופיע מהר פארן כו' שהקב"ה החזיר את התורה על כל אומה ולשון ולא רצו לקבלה כו' וזהו וזרח משעיר כו' מקום דירת עשו כו' הופיע מהר פארן מקום דירת ישמעאל כו' (... והגם שבפסוק אינו מבואר רק עשו וישמעאל הנה הם מקורי האומות כי ע' אומות ל"ה מימין יונקים מקליפת ישמעאל כי הוא יונק מקו הימין כי אברהם יצא ממנו ישמעאל כו' ול"ה משמאל יונקים מקליפת עשו כי הוא יונק מקו השמאל, כי יצחק יצא ממנו עשו, ובפסוק אינו מבואר רק המקורים של הע' אומות, אבל באמת החזיר על כל אומה ולשון בפרט (...ובזוהר פ' בלק דקצ"ג ע"א רומז בתיבת ואתא מרבבות קודש דקאי על כל הע' שרים כו'...) כי כולם צריכים לזה כמשי"ת...), והנה מבואר בדרז"ל אשר עשו לא רצה לקבל מחמת שכתוב בה לא תרצה כו' וברכתו היא על חרבך תחי' כי מזה כל מקור חיותו כו', וישמעאל לא רצה לקבל מצד שכתוב בה לא תנאף כו' וברכתו היא והפריתי אותו (בראשית י"ז) ומזה כל מקור חיותו כו' (...כנ"ל שיונק מקו הימין מהפסולת הנבדל למטה ע"י ריבוי השתלשלו' וזהו מקור תאוות הניאוף, ועשו יונק מקו השמאל שנסתעף ממנו פסולת למטה, וזהו מקור תאוות הרציחה כו'...)

והנה לכאורה אינו מובן האיך רצה ליתן להם התו' הלא עיקר כל התומ"צ היא באה לברר בירורים בבחי' עולם ובבחי' נפש כו' וידוע שאוה"ע א"א להם להתברר מצד עצמם כ"א ע"י ישראל כו' וכמבואר בדרז"ל ע"פ רבות עשית כו' שכהו עיני יצחק בכדי שיעקב יקבל הברכות כי כוונות יצחק הי' שעשו יתברר ע"י הברכות שימשיך בו אורות עליונים (...כמארז"ל מטל השמים זה מקרא ומשמני הארץ זה משנה כו'...), ועי"ז יתעלה לשרשו (...כי זאת ידע שמצ"ע כמו"ש למטה הוא רשע כמבואר בדברי רש"י ז"ל שידע שאין ש"ש שגור בפיו כו'), אך באמת אינו יכול להתברר ע"י יצחק (...וא"כ אם הי' יצחק ממשיך בו תוס' אורות ע"י הברכות הי' נפרד יותר כו'...) אך מוכרח להתברר ע"י יעקב דוקא (...כי יעקב שרשו בת"ת שהוא בקו האמצעי שבו מאיר מבחי' פנימי' חכ"ע כמ"ש נאדר בקודש כו' ובחכ' אתברירו כו'...)

כאשר יקבל התורה אז יברר גם את הע' שרים ע"י תומ"צ, וא"כ איך רצה הקב"ה ליתן להם בעצמם התורה כו'.

אך זה אפשר לתרץ כי דוקא ע"י יצחק לא יוכלו להתברר אבל הקב"ה בעצמו כאשר הי' נותן להם התורה היו יכולים להתברר כי כל יכול הוא (...ומטעם הנ"ל כי ע"י קו האמצעי שבו מאיר מפנימי' חכ"ע והקב"ה הוא בחי' עתיקא מקור פנימי' החכ"ע ומקור קו האמצעי וק"ו הוא שיוכלו להתברר ע"י כו' וד"ל...), וראי' ממ"ש לע"ל אז אהפוך אל עמים שפה ברורה כו' לעבדו שכם אחד וכמ"ש והי' ה' למלך על כל הארץ אז יהי' ה' אחד ושמו אחד כו', אך הם לא רצו ליכלל בקדושה מצד שהוא היפוך החיות שלהם כנ"ל, אך אעפ"כ אינו מובן כי כל יכול ויכול לבררם שלא ברצונם כו', ועוד כי הוא יודע העתידות ויודע שלא ירצו לקבל, וא"כ למה רצה ליתן להם התורה כו', אך באמת במה שרצה ליתן להם התורה המשיך בהם אור וחיות (...בבחי' מקיף כי הרצון הוא בחי' כתר מלשון כותרת ומקיף כו'...) ובזה נתן להם כח ועוז שיוכלו להתברר ע"י ישראל כו' (...ואפ"ל ע"ד המבואר במ"א בענין ברכה שלפני אכילה שע"ז נמשך בחי' מקיף על הניצוץ אלקי שבמאכל שיוכל להתברר ע"י האכילה כו' וד"ל...).

ובזה יתורץ הכל כי מתחלה בעת שרצה ליתן להם ידע שלא יקבלו אותה רק פעל בהם כח ועוז שיוכלו להתברר ע"י ישראל כו' (...והענין הוא כי אע"פ שהי' יכול לבררם בע"כ כו' הנה ידוע שפנימי' הרצון ועונג הנעלם הי' שיהי' הבירור לאהפכא חשיכא לנהורא ע"י מעשה התחתונים דוקא, וא"כ אם היו מתבררים ע"י הקב"ה בעצמו שלא ברצונם לא הי' נשלם פנימי' הרצון ועונג הנעלם כו', ולכן מוכרחים להתברר ע"י ישראל דוקא שהם בבחי' הביטול דחכ"ע כח מ"ה ולכן הם מבררים ומהפכים חושך דעולם ונפש ע"י כח הביטול שבהם ע"י עצמם ואפי' החושך דאוה"ע המה מבררים ע"י שנתפזרו בהם בגלות וכמארז"ל צדקה עשה הקב"ה שפיזרם כו' ובזה נשלם פנימי' הרצון ועונג הנעלם שיהי' הבירור ע"י מעשה התחתונים דוקא רק אעפ"כ החזיר עליהם את התורה כדי להמשיך בהם כח ועוז שיוכלו להתברר ע"י ישראל, וממילא יהי' בנקל יותר לישראל לבררם ולהפכם מחושך לאור כו' וד"ל. ובזה יובן עומק כוונת הזוהר (שם קצ"ב ב') שאמר שם שכוונת הקב"ה במה שהחזיר עליהם התורה הוא לנקיא דמא בישא מדרועא שמאלא וימינא, ואח"כ אמר שפעל הקב"ה אצלם שהפרישו נהירו דחפיא עליהון ונתנו אותם לישראל כו'.

וביאור הענין לפ"ד בד"א כי יש בבחי' הרע ב' בחי', הא' הטוב דנוגה הגנוז ב' דחפי' עליהן בבחי' מקיף והו"ע הלבונה שבסממני הקטורת כו' והב' עצם הרע שלא יוכל להתברר רק נדחה למטה בנוק' דתה"ר עד עת קץ שיבוער רוח הטומאה לגמרי כו' ואיבודם יהי' תיקונם כו', ובזה מובן כוונת הזוהר הנ"ל שכשרצה הקב"ה ליתן תורה לישראל שהם בבחי' קו האמצעי בכדי שיבררו גם שני הקוין כל הפסולת המסתעף משני הקוין שהוא קליפת עשו וישמעאל, וזה צ"ל ע"י שמתחלה ימשיכו בהם אור ואח"כ מתבררים ונכללים בקדושה וראה דמא בישא בקו השמאל שהוא עצם הרע שלא יוכל להתברר ואם הי' נמשך עליו האור הי' מתחזק להתקיים

בקיום נצחי (כענין פן ישלח ידו כו' ואכל וחי לעולם), לזאת ע"י שהחזיר עליהם את התורה ולא רצו לקבל בזה נדחו למטה וממילא לא יאיר עליהם האור כלל רק הנהירו דחפי' עליהון שהו"ע הניצוץ דנוגה זאת ניתן לישראל להתברר על ידם, וכאשר ימשיכו האור ע"י תומ"צ על הניצוץ הנ"ל יתברר ויוכלל בקדושה כו' וד"ל...).

והנה להבין איכות ענין הבירור שמתבררים ע"י ישראל, הנה שעיר הוא אדום תכלית האדמימות שהוא תוקף הגבורות קשות שנמשך בדרך נפילה מעולם התוהו שהוא בחי' גבורות דקדושה, וענין השפעה בדרך נפילה היינו כאשר השפע למטה היא בבחי' היפוך משרשו כמו מלך הראשון דתוהו שנק' בלע ע"ש שהוא בחי' תוקף הביטול למקורו, ולכן נק' בשם בלע שהוא טרוד לבלוע כו' (...והוא בחי' הדעת דתוהו ויש מפרשים שהוא בחי' החסד דתוהו עיין בכהאריז"ל...) ולמטה נעשה ממנו דבר המסתיר לגמרי כמו ותבלען כו' (...שז' פרות הרעות הם ז' מדות דקליפה ומקורם הוא הדעת דקליפה שנמשך בדרך נפילה מדעת בעולם התוהו ונעשה בחי' נפרד ולכן הם בולעים את הז' מדות דקדושה ומסתירים עליהם עד שאין ניכרים כלל כמו המתפעל בתפילה באה' אלקי' ואחר התפילה נופל בבחי' יש באהבת עצמו עד שאינו ניכר שהתפלל מעולם וזהו ולא נודע כי באו אל קרבנה כו'...).

וכמו ע"ד דוגמא פני ארי' אל הימין שהוא למעלה תכלית הקדושה ראשון שבמרכבה ולמטה נמשך ממנו חי' טמאה כו', או ע"ד דוגמא כאשר שותה יין בישוב הדעת אז משמח היין אותו ויצא סוד הנעלם לידי גילוי ויכול להתגלות בו שרש נשמתו כמו שהיא ויכול לגלות רזין דאורייתא כענין אגברו חמרא אדרדקי כו' אך כששותים ריבוי יין שלא ע"פ ישוב הדעת אז נעשה ממנו יין המשכר ריבוי פסולת להסתיר לגמרי על האור האלקי, וכן ע"ד דוגמא מזיעתן של חיות הקודש שנמשך מאה' האלקי' שלהם כאשר היא ברשפי אש בתגבורת (מצד הגבורות הנכללים בחסדים) ואח"כ נעשה מזה נהר דינור שהוא תוקף גבורות קשות שעל ראש רשעים יחול כו'.

והנה שפע זאת הנמשך בדרך נפילה מז"מ דעולם התוהו כאשר מתבררים ועולים לשרשם אז ממשיכים אורות דתוהו (...כי האורות עלו לשרשם רק ניצוצות נפלו, ולכן כאשר מתברר הניצוץ אז עולה לשרשו ומעורר את האור שיומשך למטה כו'...), ומתלבשים בכלים דתיקון כו' (...כי נעשה ונמשך ריבוי האורות בריבוי הכלים התכללות תוהו ותיקון עגולים ויושר, וזהו יהללו שמו במחול וממילא נשלם הכוונה להיות לו דירה בתחתונים כו' וד"ל...). וממילא מצד תוס' אורות שנמשכים למעלה בעולם האצילוי' שהוא עולם התיקון נמשך ג"כ למטה תוס' קדושה על נפש האדם (...ולכן אומרים אשר קדשנו במצותיו כי כל זה נעשה ע"י התומ"צ כמשי"ת...), (כמו מרציחה נעשה מוהל וטבח ומקיים מצות מילה ומצות שחיטה שממשיך בו קדושה כמארז"ל האי דבמאדים כו' וכן מקליפת פארן שהוא תאוות הניאוף כנ"ל נמשך פרי' ורבי' שמקדש אותו בתכלית כי נעשה דוגמת שם הוי' כי אב ואם הוא בחי' י"ה ובן ובת הוא

בחי' ו"ה וכן עונג שבת אפי' שאוכל לתאבון כאשר כוונתו לענג בזה את השבת ממשיך בזה תוס' קדושה על נפש האדם).

והנה הבירור והעלי' לשרשו הוא ע"י התורה דוקא והטעם לזה כי הנה כל ההשתל' הוא ע"י שם אלקים כו' כמ"ש בראשית ברא אלקים ואפי' עולמות היותר עליוני' שהם ג' מיני אדם א"ק אדם דבריאה כו' הוא ג"כ נמשך ע"י צמצום ומקו"פ, שהוא בחי' אלקים כו', אך ע"י התורה ממשיך בחי' הוי' באלקים שהו"ע גילוי אור עצמותו כמו"ש ממשיך אותו למטה (...ושם אלקים אינו מסתיר כלל אדרבה מצמצמו ומגבילו שיתקבל כמו שהוא במקבל כמו ע"ד צמצם שכינתו בין שני בדי ארון שאינו צמצום המסתיר רק מגביל כל העצמות להיות נמצא שם כו' וד"ל. וזהו ענין המשכת הוי' בבחי' אלקי' ונק' יחוד הוי' ואלקים משא"כ כאשר מסתיר לאור הוי' שזהו"ע ההשתל' נק' המשכה משם אלקים בלבד, שהגם שהשפע נמשך משם הוי' מ"מ כיון שנמשך רק הארה בעלמא ממנו לכן שם אלקים מסתיר אותו ואינו נגלה רק שם אלקים בלבד כו'...), וזהו ביום עשות ה' אלקים כו' (...כי בתחלת הבריאה נברא העולם בתכלית השלימות ע"ד שיהי' לע"ל והי' שם הוי' בבחי' גילוי בשם אלקים בלי הסתר כלל כנ"ל רק שנתקלקל ע"י חטא עה"ד וניתקן ע"י מ"ת כמשי"ת...).

וזה הי' ג"כ בשעת מ"ת שנמשך שם הוי' בשם אלקים בבחי' גילוי כמו שהוא כמארז"ל ביטל את הגזירה שמתחלה גזר שלא ילכו מרומי לסוריא, רומי היינו השמים שמים לה' שעולה בעילוי אחר עילוי וממילא נעשה צמצום והסתר עד שנעשה והארץ נתן לבני אדם ירידה אחר ירידה להוות בבחי' נפרד שזהו סוריא כו', וזהו ענין ההשתל' שנמשך ע"י שם אלקים כו' אך אח"כ בשעת מ"ת ביטל את הגזירה ונעשה יחוד הוי' ואלקי' בשני אופנים, א' בדרך המשכה מלמעלמ"ט שעצם המשפיע נגלה במקבל והיחוד נעשה במקום המקבל ע"ד וירד ה' על הר סיני כו' והב' בדרך העלאה ממטה למעלה שהמקבל עולה למקום המשפיע וע"ד משה עלה למרום שהיחוד נעשה במקום המשפיע כו' וד"ל.

והנה המשכה זאת ויחוד זה שנעשה ע"י התורה נעשה ע"י הבירור שמתחלה שהוא היפוך החשך לאור ומיש לאין שהוא ג"כ ע"י התורה כי היש נמשך מבחי' הגבורות דשם אלקים כנ"ל, והתורה נק' תורת חסד להיותה ממשיך חסדים לזאת נמתקים הגבורות וניכללים בחסדים הנמשכים ע"י תומ"צ, וזהו לא לתוהו בראה כבן עזאי תוקף הרצוא בעילוי אחר עילוי (...וא"כ אין גילוי למטה...) רק לשבת יצרה בחי' שוב דוקא (...שהוא ההתגלות למטה ע"י יחוד הוי' ואלקים כנ"ל...), שזהו ע"י תומ"צ כנ"ל וד"ל. וזהו ה' מסיני בא ליתן התורה לישראל (...ומחמת שישראל קיבלו בחשך ורצון גמור את התורה והקדימו נעשה לנשמע והם לא קיבלו ממילא ירדה שנאה לאוה"ע ונדחה הרע שבהם למטה וממילא יוכל הניצוץ אלקי המקיף עליהם שהוא נהירו דחפא הנז' בזוהר כנ"ל להתברר ולעלות לשרשו ע"י עסק התומ"צ דישראל כו' וד"ל...) ואז אח"כ וזרח משעיר כו' הופיע מהר פארן שמתבררי' ע"י ישראל כו'.

ובכל הנ"ל יובן ענין הבאת עומר שעורים וספיה"ע שנעשה מקודם למ"ת כו' כי הנה העומר נק' עומר התנופה שצריך להניף אותו כמ"ש והניף את העומר כו'. והוא ע"ד הזהב המתנדב למשכן שנק' זהב התנופה כי זהב הוא בחי' גבורה כמ"ש מצפון זהב יאתה וכאשר הגבורות נופלים למטה נמשך מהם בחי' רע כמ"ש מצפון תפתח הרעה כו', ולכן ע"י הזהב המתנדב לנדבת המשכן נתרוממו הגבורות לשרשן ונמתקו שם כו' ולכן נק' זהב התנופה כו'. וכן הוא עד"ז הו"ע עומר שעורים הוא מאכל בהמה בירור נה"ט ביטול רצון הנעשה ע"י תנופת העומר וממילא נמתקים הגבורות בשרשם כי שעורה הוא בשי"ן שמאלית שהוא בחי' גבורות כו' וע"י התנופה של העומר שעורים מתעלים הגבורות להמתיק בשרשם כו', ולכן נק' עומר התנופה כו', ואח"כ נעשה מיתוק שני שהוא מה שנמתקים בחסדים וזהו ע"י ספיה"ע שהם מ"ד יום שמז' ש"פ עד מ"ת שהוא בחי' דם נעכר ונעשה חלב שמתהפכים הגבורות לחסדים (...וה) ימים שמתחלה עד ז' ש"פ היינו המשכת החסדים עצמם שהם בחי' ה' חסדים בכדי להמתיק הגבו' כו' וד"ל...).

ונמצא שע"י תנופת העומר שהוא פועל בחי' ביטול רצון בכלל בבחי' נה"ט נעשה מיתוק הגבורות בשרשן וע"י ספיה"ע שהוא בירור המדות דנה"ט בפרט כו' (...ובפרטי פרטיות כי כל מדה כלולה מכל ז' המדות ולכן מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי כו'...) נעשה מיתוק שני שהוא המתקת הגבו' בחסדים כי כאשר פועל בנפשו בכל לבבך בשני יצרך שגם היצה"ר מדות דנה"ט נכללים ביצ"ט מדות דנה"א ומתהפכי גם המה לאהבת ה' כמו הנה"א אז נפעל למעלה המתקת הגבו' בחסדים כי למעלה אינו רע רק בחי' גבורות כי אין רע יורד כו' רק ע"י ריבוי השתל' נסתעף בחי' רע מקו השמאל (ולכן אופן א' בארץ תרגומו מלרע כו') לכן כאשר מתהפך הרע לטוב למטה נעשה למעלה התכללות הגבורות בחסדים (... ושני ההמתקות צריכים להיות כי ע"י המתקת הגבורות בשרשם נבדלו הגבורות הקשות שלא יוכלו להתמתק כמשי"ת ואז אח"כ יוכלו הגבורות להתמתק בחסדים כו'...).

וזהו ההפרש בין שעורה בשי"ן שמאלי שהוא בחי' גבורות שיכולים להיות נמתקים בחסדים (...כי השי"ן יש בו ג' קוין (וקו הימין הוא בחי' החסדים וקו השמאל הוא בחי' גבורות הנכללים בחסדים ע"י קו האמצעי וד"ל...) ובין סער בסמ"ך שהוא בחי' גבורות קשות שאינם יכולים להתמתק בחסדים והו"ע והלך בסערות תימן וכן ענין רוח סערה כו', וזהו הנה סערת ה' חמה יצא וסער מתחולל על ראש רשעים כו' רח"ל, וההפרש בין גבורות קשות ובין גבורות הנמתקים כו' כי גבורות קשות הוא ע"ד שלוחי הדין שכוונתם לפעול רע בלבד כו' משא"כ הדין דין אמת הוא ג"כ בחי' גבורות רק כוונתו בשביל התיקון כמ"ש ונקלה אחיך לעיניך כיון שנקלה אחיך הוא כי נתקן ע"י הדין שדנו אותו וכן יראת חטא היראה הוא מן החטא עצמו כי הוא מפריד מבחי' החיות אלקי, משא"כ מן העונש של החטא אין שייך יראה כי הוא באמת תיקון הנפש כו'.

והנה בכל הנ"ל יובן מש"א ברע"מ דתנופת העומר הוא בדיקו דאשת חיל היינו שעי"ז נבדל מכנ"י שנק' אשת חיל דקות הרע, כי ע"י ביטול רצון דנה"ט לה' (שזהו"ע תנופת העומר כנ"ל) נעשים קלות דומות עליו כחמורות כמו הכועס כאילו עובד ע"ז כו' והמלכין פני חבירו ברבים כאילו שופך דמים, וכן משארז"ל נואף אשה חסר לב זה הלומד תורה לפרקים כו', וע"פ פשוט כי התורה צ"ל כמו אשתו שדר עמה בקביעות, משא"כ הנואף שאינו דר בקביעות, לכן כאשר לומד התורה לפרקים נק' נואף אשה כו' (...כי עצם הנשמה משפיע לתורה והתורה היא בחי' מקבל מעצם הנשמה, ולכן נק' אשה כמ"ש מורשה א"ת מורשה אלא מאורסה כו'...).

אך באמת הכוונה בתיבת לפרקים היינו כמ"ש ולא יזח החושן כו' ותרגומו ולא יתפרק כו' וכ"ה כאן שכאשר מפרק ומפריד התורה מן הקב"ה מצד שלומד שלא לשמה נק' נואף אשה ואז הוא חסר לב שחסר לב ל"ב נתיבות דחכמה עילאה שממשיכים בחי' ביטול, משא"כ כאשר לומד לשמה לקשר נפשו בה' ע"י התורה ועי"ז נעשה תלת קשרין (... כי מתחלה נעשה בחי' מקבל מן התורה כי הוא מקשר נפשו לה' ע"י התורה כו' אך אח"כ מתעלה להיות בבחי' משפיע לתורה כו' ואז התורה נק' אשה שדר עמה בקביעות כו' וד"ל...), והנה כ"ז הוא בדיקו דא"ח שכאשר מפריד ממנה דקות הרע אז ממילא גסות הרע אין לו יניקה מקדושה וממילא מתבטל לגמרי וזהו סמא דמותא לאשת זנונים כו' וד"ל).

והנה אחר שנעשה שלימות הבירור בכל ז' המדות בפרט אחר ביטול הרצון בכלל שהוא תנופת העומר וספיה"ע אז נמשך הגילוי דמ"ת שהוא ע"י שער הנו"ן הממשיך בחי' אמיתת העצמות למטה (...כי כאשר נכללי' הגבורות בחסדים ע"י ספה"ע ממילא נעשה תגבורת החסדים לגלות אמיתת העצמות כמ"ש למטה דוקא כו'...) וזהו כי גבר עלינו חסדו ע"י ספה"ע אז ואמת ה' לעולם שזהו"ע התורה שנק' אמת שמתגלה למטה בבחי' עולם כו' וד"ל, וזהו תספרו חמישים יום כי יום החמישים הוא הממשיך התגלות אמיתת העצמות ממילא נמשך ע"י המ"ט ימים ומים הממתיקים את הגבורות בחסדים כנ"ל, וזהו ולאן אתה הולך שירידת הנשמה בגוף הוא בשביל קיום התורה שנק' ה', התגלות הא' דאנכי שהוא בחי' אמיתת העצמות הנק' אנכי כו' בבחי' ה'ן' פשוטה שהוא יום החמישים כו' וד"ל.

דרש ר' חנינא בר פפא מאי דכתיב רננו צדיקים בה' לישרים נאוה תהלה אל תקרי נאוה תהלה אלא נוה תהלה זה משה ודוד שלא שלטו שונאיהם במעשיהם דוד דכתיב טבעו בארץ שעריה משה דאמר מר משנבנה מקדש ראשון נגזו אהל מועד קרשיו קרסיו ובריחיו ועמודיו ואדניו היכא אמר רב חסדא אמר אבימי תחת מחילות של היכל. (גמ' ט, א)

דרש ר' חנינא בר פפא מאי דכתיב רננו צדיקים בה' לישרים נאוה תהלה אל תקרי נאוה תהלה אלא נוה תהלה זה משה ודוד שלא שלטו שונאיהם במעשיהם: ראה מגלה עמוקות, אופן כ. וז"ל: טעם שני למה הוצרך משה להיות קבור בעבר הירדן, על דרך

הגמרא: דרש רבא, מאי דכתיב לישרים נאווה תהלה, אל תקרי נאווה אלא נוה, אלו משה ודוד שלא שלטו שונאיהם במעשי ידיהם. ונמצא אילו היה נכנס משה לארץ ישראל ונבנה המקדש על ידו, לא היו יכולין השונאים לשלוט במעשה ידיו, והיה מוכרח לשפוך חמתו על ישראל ולא על עצים ואבנים (איכ"ר פ"ד י"ד), זה שאמרו ז"ל (תנחומא ואתחנן סי' ו') אם אתה תעבור את הירדן ישראל יאבדו. ועל זה אמר משה ה' אלהים "אתה" החלות "להראות, ר"ת אהל, שהוא עשה אהל מועד במדבר, ונקרא אהל שהוא בהיפוך אתוון לא"ה, שהמשכן היה בסוד לאה, והמקדש היה בסוד רחל כמ"ש בספר כנפי יונה. לכן אמר משה בשעה שהוקם המשכן תפלה "למשה" איש "האלהים, ר"ת לא"ה. וכן ביום כלות משה "להקים" את "המשכן, ר"ת לאה. וכן הוא אומר אלה פקודי, בהפוך אתוון לא"ה.

והנה רצה משה שיהיה נבנה המקדש על ידו, שהוא בסוד שם של י"ה, כמו שהצלתו בתי"ה שרומזת שיניקת משה מסוד אבא ואמא שהוא שם של י"ה, שהם סוד חכמה בינה, כי נרמז במלת לבנון, ל"ב נתיבות חכמה, נ' שערי בינה. ואם כן כל כוונתו ליכנס לארץ ישראל כדי שיבנה המקדש על ידו, ולא יהיה מקדש בסוד רחל, רק בסוד אבא ואמא. לזה השיב לו הקדוש ברוך הוא רב לך, דרגא דילך היא גבוהה מאד, ואי אפשר לשונאים לשלוט במעשה ידך, וכשיחטאו ישראל יאבדו הם ולא ישפוך חמתו על העצים והאבנים, לכן אי אפשר לך לעבור את הירדן וישראל יאבדו, אף על פי שיבנה המקדש על ידך כדי שתהא מסוד אבא ואמא שראוי היה, מכל מקום בשביל ישראל אל תוסף דבר אלי עוד.

דאמר מר משנבנה מקדש ראשון נגנז אהל מועד קרשיו ובריחיו ועמודיו ואדניו היכא אמר רב חסדא אמר אבימי תחת מחילות של היכל: ראה תורת מנחם תשכ"ה ח"ב ע' 257. וז"ל: והנה נוסף על כללות הענין דויקחו לי תרומה גו' כפי שהוא בעבודת האדם (כנ"ל בארוכה), ישנו גם הענין דויקחו לי תרומה גו' שתכליתו הוא ועשו לי מקדש גו' כפי שהוא בגשמיות כפשוטו. אך עדיין צריך להבין מש"נ ויקחו לי תרומה גו', ועשו לי מקדש גו', לי דייקא, דכל מקום שנאמר לי אינו זז לעולם לא בעוה"ז ולא בעוה"ב, והרי עכשיו ליכא בית המקדש.

אך הענין בזה, כמ"ש במהרמ"א שמקדש העליון הנקרא מקדש אדני' מחובר ממש למקדש התחתון, וכמו בענין עיר שחברה לה יחדיו, שירושלים של מעלה מחובר עם ירושלים של מטה. וזהו שאינו זז גם בעוה"ז, שמקדש העליון מאיר גם עכשיו ברוחניות. ויש להוסיף בזה גם בנוגע לביהמ"ק הגשמי, דאף שבית המקדש הגשמי חרב, הן בית ראשון שאוה"ע העבירו את התקרה, ועאכו"כ בית שני שחורבנו ה' באופן דערו ערו עד היסוד בה, מ"מ, בנוגע להמשכן (דאיקרי מקדש) אמרו חז"ל שנגנז תחת מחילות של היכל, וא"כ, קיימת מציאותו של המשכן גם בגשמיות, אלא שהוא גנוז בהעלם וצריך לחפשו כו'.

ועוד זאת, שמי שהוא במעמד ומצב של נשמה דאצילות, יכול לראותו גם בהיותו בהעלם, ומי שאינו רואה זאת הרי זה בגלל פחיתות מעמדו ומצבו, ובפרט מצד ענינים של חטאים ועונות כו', שאז צריך להתייגע יותר [ע"ד מ"ש אדמו"ר הזקן, שמצד הענין דעוונותיכם מבדילים צריך להתייגע יותר כדי לבוא לענין היראה, כמ"ש כמטמונים תחפשנה, כדרך שמחפש אדם מטמון ואוצר הטמון בתחתיות הארץ שחופר אחריו ביגיעה עצומה], וצריך גם לבקש מהשי"ת שיפקח את עיניו ויראה כו'. וכיון שגם עכשיו קיימת מציאותו של המשכן גם בגשמיות אלא שהוא בהעלם, הרי נקל יותר להמשיך את ביהמ"ק הגשמי בפועל ובגלוי מאשר אילו לא היתה קיימת מציאותו של המשכן בגשמיות, שאז היו צריכים עבודה ויגיעה רבה שלא בערך כדי להמשיכו בגשמיות.

וזהו שנאמר ויקחו לי תרומה גו' ועשו לי מקדש גו', לי דייקא, שאינו זו לעולם, כיון שגם עכשיו קיימת מציאותו של המשכן בגשמיות, אלא שהוא בהעלם כו'. וע"ד המבואר במאמר אדמו"ר הזקן עם הגהות הצ"צ, (שנזכר במאמרים שלפנ"ז) בנוגע לסדר הברכות בתפלה שתיקנו אנשי כנסת הגדולה, רופא חולים ומברך השנים וכיו"ב, דלכאורה אינו מובן, הרי אנו רואים שלפעמים לא מתקיימים הברכות בפועל ממש, שלא נתרפא החולה כו', ואיך תיקנו אנשי כנסת הגדולה שיהי' ח"ו ברכה לבטלה [ואין לתרץ שהברכות מתקיימות ברוחניות הענינים, שהרי הבקשות שבתפלה הם על פשטות הענינים בגשמיות].

אך הענין הוא, שיכול להיות שהמשכה נשארת בהעלם ואינה באה בגילוי, ולכן אינו נקרא תפלת שוא ח"ו, כי בודאי המשיך עליו בחי' רפואה כו' (גם בגשמיות), רק שלא נתגלה אלא נשאר בהעלם כו'. ועד"ז מובן גם בנוגע להמשכן שנמצא בהעלם כו'. וזהו גם מ"ש במאמר חסידות של ר' הלל מפאריטש בשם אדמו"ר הזקן שלפני נשמות הגבוהות כמו רשב"י לא נחרב הבית כלל כו'.

תנו רבנן סוטה נתנה עיניה במי שאינו ראוי לה מה שביקשה לא ניתן לה ומה שבידה נטלוהו ממנה שכל הנותן עיניו במה שאינו שלו מה שמבקש אין נותנין לו ומה שבידו נוטלין הימנו וכן מצינו בנחש הקדמוני שנתן עיניו במה שאינו ראוי לו מה שביקש לא נתנו לו ומה שבידו נטלוהו ממנו אמר הקב"ה אני אמרתי יהא מלך על כל בהמה וחיה ועכשיו ארור הוא מכל הבהמה ומכל חית השדה אני אמרתי יהלך בקומה זקופה עכשיו על גחוננו ילך אני אמרתי יהא מאכלו מאכל אדם עכשיו עפר יאכל הוא אמר אהרוג את אדם ואשא את חוה עכשיו איבה אשית בינך ובין האשה ובין זרעך ובין זרעה וכן מצינו בקין וקרח ובלעם ודואג ואחיתופל וגחזי ואבשלום ואדוניהו ועוזיהו והמן שנתנו עיניהם במה שאינו ראוי להם מה שביקשו לא ניתן להם ומה שבידם נטלוהו מהם. (גמ' ט, א-ב)

שכל הנותן עיניו במה שאינו שלו מה שמבקש אין נותנין לו ומה שבידו נוטלין הימנו: ראה זח"ג קעו, א. וז"ל: ויקח קרח, מאי ויקח, נסיב עיטא בישא לגרמיה, כל דרדף בתר דלאו דיליה, איהו עריק מקמיה, ולא עוד אלא מה דאית ביה אתאביד מניה, קרח רדיף בתר דלאו דיליה, דידיה אביד, ואחרא לא רווח.

וכן מצינו בנחש הקדמוני שנתן עיניו במה שאינו ראוי לו: ראה אור התורה בראשית ח"א ע' מז. וז"ל: ואיבה אשית כו' הוא ישופך כו'. פ"ק דסוטה ד"ט ע"ב וכן מצינו בנחש הקדמוני שנתן עיניו במה שאינו ראוי לו ופרש"י נתן עיניו בחוה ובא עליה והיינו דכתיב הנחש השיאני לשון השמיש ונשואין הוא. ועמ"ש ע"פ אשה תארש ואיש אחר ישכבנה שכמו שיש אירוסין ונשואין בקדושה, כמ"ש בלק"ת פ' מטות בד"ה עיני כל, כן יש אירוסין לעומת זה המשכת אותיות של היצה"ר כו', בחי' מקיף, ואח"כ כשמשיע בו בפנימיותו נק' נישואין. ועמ"ש עוד מענין אירושין ונשואין בקדושה בד"ה וארשתך לי, ובד"ה שחורה אני ונאווה בלק"ת בשה"ש דרוש השני, ובד"ה תורה צוה. ומכ"ז יובן להיפך ענין הנחש השיאני. וע' בה"ז פ' חקה ע"פ כן דרך אשה מנאפת, ועמ"ש בת"א פ' בראשית סד"ה ענין הברכות בענין חוה. ושם ענין הברכה אחרונה של נשואין אשר יצר את האדם צ"ל בה חותם בכרוך שלא יקרב זר, והיינו שלא להיות ח"ו בחי' הנחש השיאני.

מה שביקש לא נתנו לו: ראה אור התורה שם. וז"ל: מה שביקש לא נתנו לו, ומה שבידו נטלוהו הימנו קומה זקופה כו' על גחוננו ילך, עמ"ש ע"פ כל הולך על גחון בפי' שמיני.

הוא אמר אהרוג את אדם: ראה אור התורה שם. וז"ל: הוא אמר אהרוג את אדם ואשא את חוה, עכשיו איבה אשית בינך ובין האשה ובין זרעך ובין זרעה. מזה יובן דמ"ש לא תחמוד אשת רעך זהו כמו ענין נחש הקדמוני.

עכשיו איבה אשית בינך ובין האשה ובין זרעך ובין זרעה: ראה אור התורה שם. וז"ל: ואפשר לפרש האיבה בין זרעך ובין זרעה דאיתא במגלה עמוקות סי' ר"ח אשר ואתחנן אל הוי' בעת ההיא ר"ת ואיבה, כי ע"י ואתחנן כמנין תקט"ו תפלות להמשיך י"ה בבחי' ת"ק עץ החיים, ועי"ז הוא ישופך ראש, וזהו ואיבה. כי הנה אין השם שלם כו' עד שימחה זרעו של עמלק שהוא ענין משורש נחש, ולכן נאמר בו הנחשלים אחריו נחש מילה זהו הנחשלים. וע"י המשכת י"ה שיהי' השם שלם אזי ימחה כו'. וזהו דר"ת ואתחנן אל כו' הוא ואיבה. והיינו האיבה להיצה"ר הנק' עמלק לשון ומלק את ראשו כו', ע"ד אוהבי ה' שנאו רע, וכן ר"ת ויאמר אליהם יוסף ביום השלישי ר"ת ואיבה כי ביום השלישי זהו ע"ד ביום השלישי יקימנו כו'. והנה איכה ישבה בדד העיר ר"ת איבה. שהנחש גרם לה זה, ואתה תשופנו עקב כו'.

שמשון הלך אחר עיניו לפיכך נקרו פלשתים את עיניו בשער ופלשתים וינקרו את עיניו אבשלום נתגאה בשער לפיכך נתלה בשער ולפי שבא על עשר

פלגשי אביו לפיכך נתנו בו עשר לונביות שנאמר ויסבו עשרה אנשים נושאי כלי יואב ולפי שגנב ג' גנבות לב אביו ולב ב"ד ולב ישראל שנאמר ויגנב אבשלום את לב אנשי ישראל לפיכך נתקעו בו ג' שבטים שנאמר ויקח שלשה שבטים בכפו ויתקעם בלב אבשלום וכן לענין הטובה מרים המתינה למשה שעה אחת שנאמר ותתצב אחותו מרחוק לפיכך נתעכבו לה ישראל ז' ימים במדבר שנאמר והעם לא נסע עד האסף מרים יוסף זכה לקבור את אביו ואין באחיו גדול ממנו שנאמר ויעל יוסף לקבור את אביו ויעלו עמו גם רכב גם פרשים מי לנו גדול מיוסף שלא נתעסק בו אלא משה משה זכה בעצמות יוסף ואין בישראל גדול ממנו שנאמר ויקח משה את עצמות יוסף עמו מי גדול ממשה שלא נתעסק בו אלא המקום שנאמר יקבור אותו בגיא לא על משה בלבד אמרו אלא על כל הצדיקים שנאמר והלך לפניך צדקך כבוד ה' יאספך. (משנה ט, ב)

אבשלום נתגאה בשערו לפיכך נתלה בשערו: ראה גלגולי נשמות להרמ"ע מפאנו. וז"ל: אבשלום בא באדם נזיר הנזכר בנדרים פרק קמא (ט, ב), תניא אמר שמעון הצדיק: מימי לא אכלתי אשם נזיר טמא אלא אחד, פעם אחת בא אדם אחד נזיר מן הדרום, וראיתיו שהוא יפה עינים וטוב רואי כו', הוא תיקונו של אבשלום, שם היה שערו סבה כי נתגאה בשערו, והיה נזיר כדאיתא בנזיר, והבחור הלזה היה נזיר לגלחם לשמים, וכאן בשערות היה תיקונו בסוד שערות אדם הראשון.

מי גדול ממשה שלא נתעסק בו אלא המקום: ראה מדרש תלפיות, ענף ארץ ישראל. וז"ל: כל המתים בארץ ישראל לא מתים על ידי מלאך המות אלא על ידי דמלאכא דרחמי דשליט בארעא. אמר רבי יצחק, אי הכי מאי שבחא איהו למשה ולאהרן דכתיב בהו על פי ה' דאילין לא מתו על ידה דההוא מלאך חבלה. אלא שבחא דמשה ואהרן ומרים יתיר מכל בני עלמא דאינון מיתו לבר מארעא קדישא ועכ"ז מיתו ע"י דהקב"ה מה שאין כן כל המתים בחוצה לארץ שאינן מתים ע"י הקב"ה. זוהר תרומה דף ק"ן ע"ב. אמר המאסף, מתיישב עם זה קושית המפרשים ז"ל על המאמר חז"ל במסכת סוטה פרק המקנא, מי לנו גדול ממשה שלא נתעסק בו אלא שכינה שנאמר ויקבור אותו בגי ולא על משה בלבד אמרו אלא על כל הצדיקים שנאמר והלך לפניך צדקך כבוד ה' יאספך, עכ"ל. דקשה ומאי רבותיה דמשה משאר הצדיקים. אלא שהכונה דאומרו אלא על כל הצדיקים כלומר על כל הצדיקים המתים בארץ ישראל כנזכר במאמר הזוהר, ומעלתו של משה רבע"ה היה שאע"פ שמת בחוצה לארץ מת בנשיקה משא"כ שאר הצדיקים המתים בחוצה לארץ. וחזן מהכונה יכולים אנו לומר דהנה משה רבינו ע"ה זכה למעלה זאת בעבור שעשה צדקה בעצמותיו של יוסף שנתעסק עמהם, נתעסק עמו הקב"ה, ולא עם משה בלבד אמרו שמת בנשיקה בעבור הצדקה שעשה כמדובר, אלא גם על כל הצדיקים התופסים בדרכו של משה שנאמר והלך לפניך צדקך ובזכות הצדקה

כבוד ה' יאספך שימות בנשיקה כמשה, כיון שתפס בדרכו לעשות צדקה כמדובר. ובחיבור אחר פרשתי אופן אחר בישוב הקושיא. עכ"ל המדרש תלפיות.

וראה תורת מנחם תשי"ע ע' 111. וז"ל: נשיא דורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ הוא הנשיא הבעש"ט, אלא שהוא בגוף אחר, שהרי, ענין ההשתל' אינו שייך בהמאור עצמו, כי העצמי, "אויב ער איז, איז ער אינגאנצן" כמו שהוא, ולכן אמרו חז"ל (על הפסוק "ובאת גו' אל השופט אשר יהי' בימים ההם") ש"יפתח בדורו כשמואל בדורו", ובדורנו זה, כ"ק מו"ח אדמו"ר הוא הוא הבעש"ט והמשה רבינו שבדור.

וראה תורת מנחם תשי"א ח"ב ע' 150. וז"ל: בנוגע להסתלקות של משה רבינו (שנזכר לעיל), מצינו במדרשי חז"ל שהסיבה לכך שנשאר בחוץ לארץ, היא, בגלל שרצה להשאר עם אנשי דורו, כדי לקחת אותם ולבוא יחד עמהם לארץ ישראל. וההסברה בזה, שמציאותו של משה רבינו כמו שהוא בכל עצמותו ומהותו, היא, בהיותו עם אנשי דורו ("מיט זיינע אידן"), ואם לא יוכל להיות יחד עם אנשי דורו, מהי התועלת עבורו בהכניסה לארץ ישראל, או שאר ענינים נעלים? ... ולכן, אם אנשי דורו נשארים במדבר, נשאר אף הוא עמהם. וכן הוא אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר, משה רבינו שבדורנו, שהסיבה לכך שנשאר לעת עתה בחוץ לארץ, היא, מפני שאינו רוצה להפרד מהחסידים המקושרים, ולכן נשאר עמהם, כדי לקחת את כולם, החסידים המקושרים וגם אלה שיש להם איזו שייכות אליו (ואפילו אלה שלעת-עתה הם במעמד ומצב של פושעים ומורדים בת"ח, שגם הם מקבלים חיותם מהת"ח, מבחי' אחוריים עכ"פ), לקחתם יחד עמו לארץ ישראל אל הגאולה השלימה והאמיתית.

מי גדול ממשה שלא נתעסק בו אלא המקום: ראה ספר סמיכת חכמים להמקובל ר' נפתלי כץ, ע' קעח. וז"ל: איתא בגמרא לפי שאין לנו גדול ממשה שנקבר ע"י הקב"ה בעצמו, לפי שנתעסק משה בעצמות יוסף שאין לנו גדול ממשה, לכך הוצרך הקב"ה לקוברו בעצמו. אבל על זה קשה מנלן דאין לנו גדול ממשה. והובא במפרשים לפי שמה היה שקול כנגד ששים רבוא. אבל על הכל קשה מאן יימר דהיה שקול נגד ששים רבוא. והובא במקובלים דמהאי טעמא ניתנה התורה ע"י משה דוקא כי ענין אחד לשלשתן, כי ששים רבוא אותיות הן בתורה, נגד ששים רבוא נפשות ישראל, ולהכי ניתנה ע"י משה שהיה שקול נגד ששים רבוא ישראל, ובסיני דוקא, כי סיני גימטריא ששים רבוא, בהכאה כזה, ס' פעמים י' הם י' פעמים ס' עולה ששה מאות, ואח"כ נ' פעמים ששה מאות הרי שלשים אלף, ואח"כ י' פעמים שלשים אלף הרי שלש מאות אלף, וסיני של מטה מכוון נגד סיני של מעלה, הוא עוד הפעם שלש מאות אלף, בין הכל שש מאות אלף, הם ששים רבוא, א"כ ממה שקבל משה התורה מסיני מוכח ששקול כנגד ששים רבוא, ואין לנו גדול ממנו בישראל שהרי הוא שקול כנגד כולם, לכן הוצרך להקבר ע"י הקב"ה בעצמו.

מי גדול ממשה שלא נתעסק בו אלא המקום: ראה סידור עם פירוש מהרי"ד, ח"ב קמא, ב. וז"ל: יוסף זכה לקבור את אביו כו', משה זכה בעצמות יוסף ואין בישראל גדול ממנו שנאמר ויקח משה את עצמות יוסף עמו כו', מי לנו גדול ממשה שלא נתעסק בו אלא המקום שנאמר ויקבור אותו בגיא לא על משה בלבד אמרו אלא על כל הצדיקים שנאמר והלך לפניך צדקך כו'. והענין הוא כי משכן והשראת הנפש לאחר מיתת האדם, הוא שורה בעצמות שלו, ולא בבשר, כמו שכתוב די מדרהון עם בשרא לא איתוהי, (כי יש בשר ועצמות וגידין בחינת חב"ד חג"ת נה"י), וזהו שארז"ל צדיק זכיותו חקוקים על עצמותיו כו', ויש בהם השארת והארת הנפש דנפש כו', ולפעמים גם הנפש והרוח כו', וכפי עבודת האדם בעולם הזה בתורה ומצות כן צריך להתנהג בעצמותיו כו'. וזה ענין שהעלה משה רבינו ע"ה עצמות דיוסף להקבר במקום אויר מזוכך, שגם שם עליות עולמות ביותר כו', ממילא תתעלה גם נשמתו ביתר שאת לא לפי ערכו כו'. וזהו נקרא עבודה מלמטה למעלה מבחינת נשמות אלו, וכמו שכתוב והעליתם את עצמותי מזה אתכם וכו', (ע"ד כל עצמותי תאמרנה), מה שאין כן נשמות שמבחינת משה, ונקראים עצמות דמשה, שעבודתם על ידי תורה ומצות בגשמיות להמשיך גילוי אלקות מלמעלה למטה, לא יצטרכו כל כך להעלותם, ולכן לא מצינו שהעלו עצמות דמשה כו', וכמו שאמרו מי לנו גדול ממשה שלא נתעסק בו אלא המקום כו', שנאמר ויקבור אותו בגי"א, ששם נתגלו י"ג מדות הרחמים, בחינת עשר ספירות ותלת ראשי ראשין אור קדמון אור צח אור מצוחצח, גם נקבר בהר נב"ו, נו"ן בו, בחינת נ' שערי בינה שזכה במיתתו וכו'. כי מ"ט שערי בינה נמסרו למשה, ושער הנו"ן לא נתגלה לו, וגדולים צדיקים במיתתם יותר מבחינתם שאז זכה לשער הנו"ן. וזהו שאמרו שם "לא על משה בלבד אמרו, אלא על כל הצדיקים, שנאמר והלך לפניך צדקך" כו', שיש נשמות שעבודתם מלמטה למעלה וצריכין להעלותם דוקא. לכן יש נוסעים לא"י כו'. ויש נשמות שעבודתם מלמעלה למטה להמשיך גילוי אלקות על ידי תורתם ועבודתם, המה אין צריכין להעלותם כו', ואכמ"ל.

והנה כתיב ויקח משה את עצמות יוסף עמו, היינו שמשו קיבל גם מבחינת עצמות נשמתו דיוסף שהוא בחינת העלאה מלמטה למעלה, ומשה עצמו בחינת גילוי מלמעלה למטה, ולכן לא נתעסק בו אלא המקום, שנאמר ויקבור אותו בגי"א, כי זכה במותו לשער הנו"ן, והנה שער הנו"ן בחינת אין, ולכן לא ידע איש את קבורתו וכו' לעליונים נדמה להם למטה, בחינת שער הנו"ן שהוא אין שאינו מושג, ולא נתעסק בו אלא המקום הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו. והנה גי"א, יו"ד ע"ס, וג' ראשי ראשין, וא' רדל"א אין, וז"ע ונשב בגיא מול בית פעור, ונשב, נש"ב גי"א יגמדה"ר. ג' קודם היו"ד בחי' ג' ראשי ראשין אור קדמון אור צח אור מצוחצח. והסי' ע"ז וקמץ הכהן ר"ת קמץ, קדמון מצוחצח צח כו'. על דרך ושמתי כדכד שמשותיך מיכאל אמר שוהם מלמעלה למטה, וגבריא אל אמר ישפה מלמטה למעלה, אמר הקב"ה להוי כדין וכדין כו', כל הבחינות יחד, ויוסף צדיק עליון המשכה זו היה בחייו מצד עצמו, ומה שמשו העלה עצמותיו זהו בחינת העלאה מלמטה למעלה, ולא נתעסק בו אלא המקום על דרך שיהיה כדין וכדין, ב' בחינות גילויים מלמטה למעלה ומלמעלה למטה כמו

שיהיה לעתיד לבוא כדין וכדין, שזהו והלך לפניך כו', הילוך על דרך האי עלמא דאזלינן מיניה כבי הלולא דמי כו', בחינת הילוך עליית המדרגה, וכבוד הוי"ה יאספך המשכה מלמעלה למטה.

ת"ר שמשון בעיניו מרד שנאמר ויאמר שמשון אל אביו אותה קח לי כי היא ישרה בעיני לפיכך נקרו פלשתים את עיניו שנאמר ויאחזוהו פלשתים וינקרו את עיניו איני והכתיב ואביו ואמו לא ידעו כי מה' הוא כי אזל מיהא בתר ישרותיה אזל תניא רבי אומר תחילת קלקולו בעזה לפיכך לקה בעזה תחילת קלקולו בעזה דכתיב וילך שמשון עזתה וירא שם אשה זונה וגו' לפיכך לקה בעזה דכתיב ויורידו אותו עזתה והכתיב וירד שמשון תמנתה תחלת קלקולו מיהא בעזה היה ויהי אחרי כן ויאבה אשה בנחל שורק ושמה דלילה תניא רבי אומר אילמלא (לא) נקרא שמה דלילה ראויה היתה שתקרא דלילה דילדלה את כחו דילדלה את לבו דילדלה את מעשיו דילדלה את כחו דכתיב ויסר כחו מעליו דילדלה את לבו דכתיב ותרא דלילה כי הגיד לה את כל לבו דילדלה את מעשיו דאיסתלק שכינה מיניה דכתיב והוא לא ידע כי ה' סר מעליו ותרא דלילה כי הגיד לה את כל לבו מנא ידעה א"ר חנין א"ר ניכרין דברי אמת אביי אמר ידעה בו באותו צדיק דלא מפיק שם שמים לבטלה כיון דאמר נזיר אלהים אני אמרה השתא ודאי קושטא קאמר ויהי כי הציקה לו בדבריה כל הימים ותאלצהו מאי ותאלצהו אמר רבי יצחק דבי רבי אמי בשעת גמר ביאה נשמטה מתחתיו ועתה השמרי נא ואל תשתי יין ושכר ואל תאכלי כל טמא מאי כל טמא ותו עד השתא דברים טמאים קאכלה א"ר יצחק דבי רבי אמי דברים האסורים בנזיר ויבקע אלהים את המכתש אשר בלחי א"ר יצחק דבי רבי אמי הוא איוה לדבר טמא לפיכך נתלו חייו בדבר טמא ותחל רוח ה' וגו' א"ר חמא בר' חנינא חלתה נבואתו של יעקב אבינו דכתיב יהי דן נחש עלי דרך לפעמו במחנה דן א"ר יצחק דבי רבי אמי מלמד שהיתה שכינה מקשקשת לפניו כזוג כתיב הכא לפעמו במחנה דן וכתיב התם פעמון ורימון בין צרעה ובין אשתאול אמר ר' אסי צרעה ואשתאול שני הרים גדולים היו ועקרן שמשון וטחנן זה בזה והוא יחל להושיע את ישראל אמר רבי חמא ברבי חני הוחל שבועתו של אבימלך דכתיב אם תשקר לי ולניני ולנכדי ויגדל הנער ויברכהו ה' במה ברכו אמר רב יהודה אמר רב שברכו באמתו אמתו כבני אדם וזרעו כנחל שוטף ויקרא שמשון אל ה' ויאמר ה' אלהים זכרני נא וחזקני נא אך הפעם הזו ואנקמה נקם אחת משתי עיני מפלשתים אמר רב אמר שמשון לפני הקב"ה רבש"ע זכור לי עשרים (ושתיים) שנה ששפטתי את ישראל ולא אמרתי לאחד מהם העבר לי מקל ממקום למקום וילך שמשון וילכד שלש מאות שועלים מאי שנא

שועלים אמר רבי איבו בר נגדי א"ר חייא בר אבא אמר שמשון יבא מי שחוזר לאחוריו ויפרע מפלשתים שחזרו בשבועתן תניא א"ר שמעון החסיד בין כתיפיו של שמשון ששים אמה היה שנאמר וישכב שמשון עד חצי הלילה ויקם בחצי הלילה ויאחו בדלתות שער העיר ובשתי המזוזות ויסעם עם הבריה וישם על כתיפיו וגמירי דאין דלתות עזה פחותות מששים אמה ויהי טוחן בבית האסורים א"ר יוחנן אין טחינה אלא לשון עבירה וכן הוא אומר תטחן לאחר אשתי מלמד שכל אחד ואחד הביא לו את אשתו לבית האסורים כדי שתתעבר הימנו אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי קמי דשתי חמרא חמרא קמי רפוקא גרידיא דובלא וא"ר יוחנן כל המזנה אשתו מזונת עליו שנאמר אם נפתה לבי על אשה ועל פתח רעי ארבתי וכתוב תטחן לאחר אשתי. ועליה יכרעון אחרין והיינו דאמרי אינשי איהו בי קארי ואיתתיה בי בוציני וא"ר יוחנן שמשון דן את ישראל כאביהם שבשמים שנאמר דן ידין עמו כאחד וגו' וא"ר יוחנן שמשון על שמו של הקב"ה נקרא שנאמר כי שמש ומגן ה' אלהים וגו' אלא מעתה לא ימחה אלא מעין שמו של הקב"ה מה הקב"ה מגין על כל העולם כולו אף שמשון מגין בדורו על ישראל וא"ר יוחנן בלעם חיגר ברגלו אחת היה שנאמר וילך שפי שמשון חיגר בשתי רגליו היה שנאמר שפיפן עלי ארח. (גמ' ט, ב)

לכללות ענין שמשון, ראה ספר הליקוטם לתלמידי האר"י, פרשת ויחי. וז"ל: "יהי דן נחש עלי דרך שפיפון עלי אורח הנושך עקבי סוס ויפול רוכבו אחור. דע, כי מלוי נחש, כזה, ו"ן י"ת י"ן, עולה בגימטריא שפיפון. ועיי' באיוב בפ' (איוב י"ב כ"ב) מגלה עמוקות מני חושך, ותבין. וז"ל דרשו זה על שמשון. ודע, כי כל מה שעשה שמשון בימיו, והנשים שנשא, נרמזו בזה הכתוב. והוא אומרו יהי דן נחש, כלומר עתיד להיות דן עושה כמו הנחש, שהלך אחר עינו, כמ"ש רז"ל שראה הנחש לאדם וחזה מתעסקים בדרך ארץ ונתאוה לחוה, זהו יהי דן נחש. ועל מה יהיה זה, עלי דרך, זו האשה, כדכתיב (משלי ל' כ') כן דרך אשה וכו'. עוד שפיפון עלי אורח, זו אשה שניה, שהיא דלילה, שבראשונה אמר (שופטים י"ד ג') לאביו אותה קח לי כי היא ישרה בעיני, אמנם השניה היתה כמו שפיפון שנשכה אותו כנחש, זו דלילה שדלדלה כחו וכו', וזהו הנושך עקבי סוס. ואומר סוס, לרמז שהיתה אלמנה, כמ"ש בזוהר על סוס (הושע י"ד ד') לא נרכב בגי' אלמנ"ה, וכן הוא אומר ויהי אחרי כן ויאבה אשה וכו', שהיתה אשה ולא בתולה. ובעונות, אחריתו היה ויפול רוכבו, כלומר, שהפילוהו בחבלי מלכודתם, וגם הוא הפיל עליהם הבית, וזהו ויפול רוכבו אחור. או ירמוז יהי דן נחש, ר"ת ד"ן, ב"פ דן, אחד בר"ת ואחד בפסוק, לומר שידון את ישראל אפילו לאחר מותו, כמ"ש רז"ל והוא שפט את ישראל עשרים שנה, מלמד שהיו פלשתים מפחדים ממנו אחר מותו כמו בזמן שהיה חי. זהו יהי דן נחש עלי דרך, בחייו, שפיפון עלי אורח, לאחר מותו. הנושך עקבי סוס ויפול רוכבו אחור,

כלומר אחר מותו. ובזה יובן מש"ה ויקרא שמשון אל ה' ויאמר ה' אלהים זכרני נא וחזקני נא אך הפעם הזה האלהים ואנקמה נקם אחת משתי עיני מפלשתים וילפות שמשון וכו', ויאמר שמשון תמות נפשי עם פלשתים וכו'. שיש לשאול, איך מי שנאמר בו דן ידין עמו כאחד וכו', ואמרז"ל שמשון דן את ישראל כאביהם שבשמים, יאמר תמות נפשי עם פלשתים. אמנם כוונתו היתה כך, שאמר רבון העולמים, יהי רצון מלפניך שתקח ממני נקמה על שעברתי צוויך, לא תתחתן בם, וזהו ואנקמה, לא אמר ואקים, או ואקח נקמה, אלא ואנקמה, כלומר שינקמו ממני על שאמר אותה קח לי, כי היא ישרה בעיני. אבל לא תנקם ממני על שתי עיני, כי אם על אחת משתי עיני, וישאר לי שכר השנית לעה"ב, כלומר שיהיה כדאי ניקור עין א' שלו לכפר על עונותי, וניקור השנית יהיה שכרה לעה"ב. ואומר, תמות אותה נפש הבהמית שהיתה דבקה עם פלשתים. עוד ירמוז באומר עם פלשתים, כלומר יהי רצון שאפילו שאחר שתמות נפשי יהיה לי אימה על פלשתים, ותזכור לי ברכת זקני יעקב, שאמר ויפול רוכבו אחור, כלומר אחר מיתתו יהיה מפיל האויבים והשונאים, וזהו אחור. וז"ש ה' האלהים זכרני נא, כלומר, זכור לי זכות יעקב שברכני וחזקני נא. וע"ד הסוד שמשון היה גלגול נדב בן אהרן הכהן, ולפי שבאותו גלגול לא היה רוצה לישא אשה מבנות ישראל, נענש לקחת מבנות פלשתים, וארז"ל שהציץ בשכינה, לזה נקרו עיניו ולפי שנכנס שתוי יין לזה היה נזיר עולם, ולזה נקרא בדין, וארז"ל זה שמשון, ובדין אותיות נדב.

וראה ספר הליקוטים לתלמידי האר"י, ספר שופטים. וז"ל: "ויהי איש אחד מצרעה ממשפחת הדני ושמו מנוח וכו'. ענין שמשון בכללות ובפרטות, ומה שאירע לו עם דלילה, ולמה נקרא שמה דלילה, ולדעת מהיכן היה כחו כ"כ גדול, וסוד ה' ליריאיו. דע לך קודם סוד היין המשומר בענביו, והוא, כי כבר ידעת שיש בשם ע"ב ובשם ס"ג ז' יודי"ן, בגימטריא יי"ן, והם שמורים תוך השני שמות, והם סוד חו"ב, ועולים בענביו, שהוא ק"מ. וכן עולה ע"ב ס"ג באותיות וכולל, ק"ם. וז' יודי"ן, שהוא היין, הוא משומר בהם. וכבר ידעת שחזה סחטה לאדה"ר אלו הענבים, ונתנה לו הדינים, שהם השמרים המרים, שהם בסוד ענבי"ם שעולים עק"ב, ויצא מק"ם שהוא ענביו, ח"ב כנוז"ל, יצאו הז' יודי"ן שהם ע', ונשארו הע' האחרים, שהם השמרים. כי זאת העי"ן עולה ק"ל, בגימטריא סמא"ל, צד הדינין, והשמרים שהם הענבים הנזכרים, העולים עק"ב מיעק"ב. וז"ס עקב אדם שהיה מכהה גלגל חמה, כמו שפי' הרב זלה"ה, שע"י חטאו של אדה"ר, ממש הכהה גלגל חמה, שהוא סוד הדעת, לבלתי רדת שם שפע. ואברהם בא ותיקן, בסוד מרגלית היתה לאברהם, ותלאה בגלגל חמה, ובה הודיע לרבים סוד הבורא ית' ויחודו. ואדה"ר אמר אך חשך ישופני, ואבד י' של יעקב ונשאר עקב, עקבי משיחא, ובחטא זה חרפו עקבות משיחך. ולבסוף חזר יעקב, ולקח הי' מסמא"ל שרו של עשו, בסוד וידו אוחזת בעקב עשו, ומה שהיתה בעקב היתה לראש פינה, וקראו ישראל לי ראש, כמו שידעת. ועכשיו תבין סוד הנזיר הנקרא קדוש, מצד בחינה עליונה, ונזהר על הענבים לחים ויבשים, מחרצנים ועד זג, שהם שמרי היין והקליפות, ולך לך אמרי"ן לנזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב, בסוד נזיר אלהים, מורחק מהדינין. ויהיה מגדל פרע שער ראשו, ושם השערות הם ממקום קדוש, כי

אין שם דין כלל, ורומזין לתגין שהם כמו זיינין, ושם הם כלי זיין לנזיר, ומשם היה שמשון כחו גדול, ובגלחו אותם שבע מחלפות ראשו, אז סר כחו מעליו. וז"ש ולא ידע כי ה' סר מעליו, שהוא כח אותם שערות שהיו עליו על ראשו, להציל לו מרעתו. וז"ס מ"ש וחליתי והייתי ככל אדם, ר"ל, אדה"ר, בסוד שמשון בכחו, וכח היא סוד הנשמה אשר פרחא מאדה"ר, ולקחה חנוך בסוד הזיהרא עילאה, והיא העומדת על האדם, בסוד ושמן על ראשך אל יחסר, וג"כ הלכה משמשון. והיא כח ה', ולכן סר מעליו וחלה, והיה כאדם הנזכר, והבן. ובסחיטת אלו הענבים, גרם מיתה לעצמו ולכל העולם, ונמסרים ביד הנחש המקטרג, וג"כ שמשון אסרוהו בנחושתיים, והיה טוחן בבית האסורין, מלשון טחן לאחר וכו'. והוא מ"ש רז"ל שהביאו לו כל אחד אשתו. ויובן פירוש טוחן בבית האסורים, להזדווג עמהם, וכן אדה"ר כל אותם ק"ל שנים שימש ברוחין ושדים, וטחן בבית האסורים, לו איהו בקרי ואיהי בבוציני וכו'. ושמשון נקרו עיניו, כי הלך אחריהן, בסוד ותפקחנה עיני שניהם, ונפקחו להביט ברע, ונסתמו מהקדושה, והבן. כי הכל א', כי דלילה דלדלה כחו, והיא היא כח לילית. וכן תמצא כי בדלילה יש בה אותיות לילית, והד' מתחלפת באי"ק בכ"ר בת', בסוד דמ"ת. ובהיות שהתחילו שער ראשו לצמוח, מצד נ"ה, באור חוזר, כמו שידעת, אז התחיל לבא בו הכח, מצד ווי העמודים, ואז אמר לנער המישני את העמודים החיצונים והפילים. ומ"ש ואנקמה נקם אחת משתי עיני, שהם בחינות נ"ה, ונעשים שערות וכו'. ובהיות כי פגם בהם, רצה לתקנם עתה במיתתו, והמית החיצונים עמו, בהיות כי נתן להם שפע הקדושה וחיות בהזדווג אליהם. והבן, בסוד יהי דן נחש עלי דרך, השליט הנחש והשפיפון עלי דרך ואורח לצדיק, ואח"כ הנחש בעצמו נשכו, משום העון, וזה הנושך עקבי סוס. וכן סו"ס עולה בגי' עו"ן, ושם הי' שהיא הטיפה בעקב, ונשאר עקב"י, מה שהיה ביעקב בראש, הנקרא ישראל, ל"י רא"ש, שם תחת העקב, ונשאר עקב"י. ואז יפול רוכבו אחור, לבין החיצונים, בסוד עו"ן עקבי יסובני. וכראות יעקב אבינו זה, אמר לישועתך קויתי ה', כי לא בזה שחשבתיו משי"ח, נהפך לנח"ש, כי כן עולה בגימטריא. ונתקטעו רגליו, ונקרא שפיפון, שני פעמים שפי, כי חיגר בשתי רגליו היה, כמ"ש רז"ל. ובעון האשה זרה שהקריב, כי רגליה יורדת מות, ושם רגלי הקדושה בחול, בלי סמיכת נ"ה, עד ליל שבת שעולים רגליה לקדושה, בסוד פ' אם תשיב משבת רגליך, כמו שידעת במקומו. וזה גרם להכניס הקליפה בקדושה, ועכב שם רגלי השכינה. לכן ג"כ הוא נעשה חגר בשתי רגליו, כי כן ג"כ ברצות הנחש להכנס בקדושה, נתקצצו ב' רגליו, בסוד על גחונך תלך וכו'. ובזה ג"כ מנע העינים העליונים, לתת אותם בכוס, בקידוש דשבת, כי אז ג"כ עולים הרגלים שלה לקדושה, בסוד קידושא דבי שמשי, בסוד פסיעה גסה. לכן ג"כ נקרו פלשתיים עיניו. ובעיכוב הרגלים בין החיצונים, הנקרא בית האסורין, לכן נתנוהו בבית האסורין. ובהיות כי התחיל לצמח השער, התחיל כח הקדושה להתעורר בו, ושב בתשובה שלמה ותיקן הרגלים, כי התחיל לצמוח השער מצד נ"ה, שהם העמודים, והרגלים אשר הבית נכון עליהם. וז"ש לנער הניחה אותי, ר"ל תן לי מנוחה בתשובה, והמישיני את העמודים דקליפה, אשר הבית של החיצונים נכון עליהם, ורגלי הקדושה נאסרים שם, ובהפילי את שני העמודים של החיצונים, ומה שהחייתי אותם ועכבתי

רגלי הקדושה בתוכם, עתה אמיתם כולם, ויצאו הרגלים. וז"ש הניחה אותי, ואז שב בתשובה שלימה. ובזה תבין פסוק אל תרא יין כי יתאדם, ועיין עליו במקומו, עכ"מ.

וראה ליקוטי תורה להאריז"ל, פרשת ויחי וז"ל: "יששכר חמור גרם רובץ, ר"ת חגי"ר שהוא שמשון חגי"ר היה. "רובץ" בין "המשפתים ר"ת רבה. וירא מנוחה זו נבואה, כמו ומנוחה לא מצאתי. כי טוב זו אשה, ושמה דלילה, שראה שיש בה ניצוץ קדושה מתמנע. ויט שכמו לסבול, שלקח וילפת בב' עמודי התוך בין כתפיו. ויהי למ"ס עובד, היינו סמ"ל שהיה עובד וטוחן בבית ע"א, וכל מעשה שמשון רמוז בכאן.

וראה ליקוטי תורה להאריז"ל, ספר שופטים. וז"ל: כי תאנה הוא מבקש מפלשטים. הנה כבר הודעתך, כי שמשון הוא סוד גלגול נדב ואביהו, שבו אמר הכתוב וישלח את בדרך זה שמשון, בהיפוך אותיות נדב. והנה מה שפגמו נדב ואביהו, תיקן הוא, כי לא רצו לישא אשם מבנות ישראל, לכן הוצרך בעוה"ר ליקח בת אל נכר. והם היו שתויי יין, והוא היה נזיר, בלתי שתוי יין. והנה כבר ידעת כי נדב ואביהו לקחו נפש אדה"ר והנה ארוז"ל כי חטא אדם היה שאכל תאנה אליבא דמ"ד תאנה היה וז"ש כאן, כי שמשון גלגול נפשו, אותו תאנה הוא מבקש, כי גם הוא חטא, ולכן תאנה מסר כתיב.

ת"ר שמשון בעיניו מרד שנאמר ויאמר שמשון אל אביו אותה קח לי כי היא ישרה בעיני לפיכך נקרו פלשתים את עיניו: ראה ליקוטי תורה להאריז"ל, ספר שופטים. וז"ל: כי היא ישרה בעיני: הנה שמשון, הוא גלגול נפש אדה"ר וכשם שהוא חטא והלך אחר עיניו, בסוד נחמד למראה וטוב לעינים. כן שמשון חטא והלך אחר עיניו כי היא ישרה בעיני.

ת"ר שמשון בעיניו מרד שנאמר ויאמר שמשון אל אביו אותה קח לי כי היא ישרה בעיני לפיכך נקרו פלשתים את עיניו: ראה ספר מזרח השמש לר' משה דוד וואלי, ע' רמב. וז"ל: ויאמר שמשון אל אביו אותה קח לי כי היא ישרה בעיני, "אל אביו" דיקא רזא דאבא ומוח חכמה, שממנו המיאון החזק על הנחת הרע, לפי שעליו נאמר: טהור עינים מראות ברע, מה שאין כן באימא דדינים מיתערין מינה, ולכן האם היא יותר נקלה ונוחה להתפתות לעשות רצון בנה אפילו בעינים הרעים. וזהו הטעם: שבן כסיל תוגת אמו והנער משולח מביש אמו, כי היא גרמה לו שהניחתו למלא ת כל תאותו. והנה כבר ידוע שהעינים הם בחינת החצוניות והשכל הוא סוד הפנימיות, והרי שמשון נגרר אחר עצת החצוניות ועזב עצת הפנימיות, וז"ש "אותה קח לי כי היא ישרה בעיני", "בעיני" דיקא שהוא סוד החצוניות. ולכן סוף סוף נענש מן החצונית עצמו שנגרר אחריו ונדבק בו, כענין אמרם ז"ל: שמשון הלך אחר עיניו לפיכך נקרו פלשתים את עיניו.

איני והכתיב ואביו ואמו לא ידעו כי מה' הוא כי אזל מיהא בתר ישרותיה אזל: ראה בן יהודע כאן. וז"ל: כי אזל מיהא בתר ישרות עיניו אזל. קשא איך שמשון שהיה גדול הדור, והיה גלגול נדב בן אהרן הע"ה, יכשל בכך לילך אחר ישרות עיניו לישא בת אל נכר. גם

אומרו כי מה' הוא, איך יהיה רצון מאת ה' שיבעול בת אל נכר, ואם כדי להתגרות בפלשתים לעובת ישראל יהיה ע"י סיבה אחרת, ולמה נעשית הסיבה באופן זה שהוא מגונה מאד. ונ"ל בס"ד, דמצינו בדברי המקובלים ז"ל שהביא הגאון חיד"א בחומת אנך, בענין שלמה הע"ה, איך עלה על לבו לישא נשים נכריות, ואמרו דכונתו היתה כדי לברר ניצוצי קדושה אשר באומות ההם, ע"י ביאתו עליהם, אך לא כיון בזה על האמת, כי בירור נ"ק שנעשה בנפ"א, הוא שישלח נפשו למדור הקליפות לברר משם נ"ק, אך הוא הביא איתם נכריות לביתו ועשאו מלכות, ועי"כ נתגברו ולא נעשה הבירור ע"ש. וכן הענין כאן שיש נ"ק בקליפת פלשתים, שא"א לבררם מהם אלא ע"י ביאה עליהם בתשמיש המטה, וגם שמשון ע"ה נתכוון לכך, כדי לברר נ"ק מקליפת פלשתים, ע"י ביאתו שיבא על בנותיהם, ונתחכם ג"כ בדבר זה שהוא ילך אצלם כדוגמת נפ"א, ולא יביאם אצלו, ועל זה נאמר כי מה' הוא כי תואנה הוא מבקש מפלשתים, והתואנה הוא על נ"ק להוציא מקליפת פלשתים, אך חסרון אחר היה בזה מצד שמשון, כי לא היתה כל כוונתו לשמה, כאשר היה אצל יעל עם סיסרא בביאתו עליה, אלא היה מעורב עם כוונתו כונה של תאוה גשמית וזרה, ומחמת שהיתה תאוה זרה משותפת עם כונתו הטובה, לכך נענש בעיניו. ובזה יובן הטעם דאמר לקמן שברכו באמתו שיהיה זרעו כנחל שוטף, והיינו להורות כי מן השמים היה רצון בדבר זה בשביל הבירור, ובזה מובן דברי רז"ל במדרש שאמר שמשון בעת שצמא למים, רבש"ע אם אין ביני לבנים אלא המילה, כדאי הוא שלא אפול בידם. וי"ל למה נקיט מילה, והלא כמה מצות יש בינו לבנים. ובזה ניחא שזכר אבר המילה אשר שם ברכו ה' שיהיה זרעו כנחל שוטף, ואם לא היה רצון מן השמים שיקח בתם, למה סייעו ברבוי הזרע שלו, ועל כן אין פ"פ למקטרג לקטרג עליו בשעת סכנה ההיא, מצד שלקח בתם. ואמר מליצה זו שרמז בה על רבוי הזרע שלו, שנקרא מים שנתברך בו להיות כנחל שוטף לעת עתה שהוא צמא למים כדי לסתום פה המקטרג.

דילדלה את כחו דכתיב ויסר כחו מעליו: ראה רבינו בחיי פרשת נשא. וז"ל: וע"ד הקבלה: "איש כי יפליא לנדור נדר נזיר", כבר בארתי לך בסדר אמור כהן גדול דוגמת מי הוא, הנה הנזיר למעלה ממנו כי הוא למעלה מן המדות דבק בעצם הרחמים העליונים, ולפי שהוא מוכתר במעלת הנזירות נקרא "נזיר" מלשון כתר, וזהו: "כי נזר אלהיו על ראשו", "תער לא יעבור על ראשו", "גדל פרע שער ראשו", "וקדש את ראשו", וזהו "כי יפליא" מלשון פלאות חכמה, "ולנדור נדר" מקום הבינה, והוא מוזהר מג' דברים: "מן היין", "ומן התגלחת", "ומטומאת המת", ועשה הכתוב בזה שלשה חלקים הזכיר בהם שלשה פעמים "כל ימי", חלק ראשון: "כל ימי נזרו מכל אשר יעשה" וגו', חלק שני: "כל ימי נזרו תער לא יעבור על ראשו", חלק שלישי: "כל ימי הזירו לה' על נפש מת לא יבא". הוזהר מן היין וטומאת המת כדי להתרחק מן השמאל, הוזהר בתגלחת לפי ששערותיו של אדם הם כחו, וכן בשמשון: (שופטים טז, יז) "אם גלחתי וסר ממני כחי", ואין להם סוף והם גדלים כל ימי חיי האדם גם אחר מותו אם יעמוד במקום לח, וכל זה ירמוז לענפי השם ונטיעותיו וכחותיו שהם הויות דקות ופנימיות, והן עשויות כעין חוטי שלהביות המתפשטות לכל צד ואין להם סוף ותכלית ואין להם קץ, ועל

כן נצטוו לגדלם, הוא שאמר: "גדל פרע שער ראשו", והוזהר שלא יכרות אותם, "כי נזר אלהיו על ראשו", ואם יכרות שער ראשו שהוא דוגמת הנטיעות יהיה כמקצץ ומפריד השם מענפיו. והנה שמשון כשנכרת שער ראשו נחשב לו כמקצץ ומיד סר כחו מעליו, והוא כח ה', וזהו לשון (שופטים טז, טז) "ותאלצהו" שיחזור למדת הדין, קרי ביה "ותאלצהו", והוא מניעת האצילות שנסתלקה ממנו רוח נבואה לפי שכח השם סר מעליו בעבור שקצץ. וצוה תורה בנזיר כשיגלח ראשו, שיתן שערותיו על האש אשר תחת זבח השלמים, מפני שהם קדש ודוגמא לקדש, והחמיר בו הכתוב יותר מכהן גדול שלא יטמא לאביו ולאמו, והבן כל זה כי הנזיר בשערותיו הוא דוגמא, ואמרו רז"ל: (סוטה י א) חמשה נבראו מעין דוגמא של מעלה ולקו, "אבשלום בשערו", "שאול בצוארו", "שמשון בכחו", "אסא ברגליו", "צדקיהו בעיניו". ועל ההויות האלו אמר שלמה: (שיר השירים ה, יא) "קוצותיו תלתלים". וכן דניאל: (דניאל ז, ט) "ושער ראשה כעמר נקא", וזה מבואר.

דילדלה את כחו דכתיב ויסר כחו מעליו: ראה אור התורה במדבר ח"ב, ע' תעב. וז"ל: והנה בשמשון הגבור מבואר שעיקר כחו ע"י שהי' נזיר ומורה לא עלה על ראשו בשופטים סי' י"ו י"ז, והיינו לפי שהנזיר ממשיך מבחי' ושער רישיה כעמר נקי שהוא בחי' א"א שהמשכת בחי' זו נמשך ע"י שערות ונק' קדוש כו'.

וראה תורת שמואל תרל"ג ח"א, ע' רצו. וז"ל: וז"ע שמשון הגבור דעיקר גבורתו הי' מצד בחי' השערות שהי' נזיר ולכן כאשר גלחה שערו נפסק כחו, והיינו כי השערות הם בחי' גבוה מאד שהם מבחי' ורב כח בחי' שער רישי' כו'.

וראה תורת שמואל תרל"ג ח"ב, ע' תקטז. וז"ל: וע"ד שמצינו שמשון נק' שמשון הגבור שזהו גבורות והם תגבורת החיות ויתרון החיות על כל בני האדם שבחי' גבורה זו נמשך מבחי' גבורה דא"א ולכן הי' שמשון נזיר וכנודע שהנזיר ממשיך מא"א.

א"ר יצחק דבי רבי אמי מלמד שהיתה שכינה מקשקשת לפניו כזוג: ראה בן יהוידע כאן. וז"ל: מלמד שהיתה רוח"ק מקשקשת לפניו כזוג. נ"ל בס"ד הכונה, שבא לו כח וגבורה ושפע גדול מאור פנימי ומאור מקיף, וזהו כזוג שיש בו דמיון לפנימי ולמקיף, ומאחר שהאיר בו או"פ ואו"מ, לכך נתגבר על הקליפות, ונצח את פלשתים נצחון גדול ושלים.

ויהי טוחן בבית האסורים א"ר יוחנן אין טחינה אלא לשון עבירה וכן הוא אומר תטחן לאחר אשתי מלמד שכל אחד ואחד הביא לו את אשתו לבית האסורים כדי שתתעבר הימנו: ראה שער הגלגולים הקדמה לו. וז"ל: בענין שמשון, א"ל מורי ז"ל, כי ז"ס פסוק, וישלח ה' את ירובעל ואת בדן, ואחז"ל בדן זה שמשון, דאתי מדן. והענין הוא, כי שמשון הוא גלגול נדב בן אהרן הכהן, ולכן נקרא בד"ן, שהוא אותיות נד"ב בהפוך. ולפי שנדב מת ולא רצה לקחת אשה, כי אמר אין בבנות ישראל הגונה לנו, כמ"ש ז"ל לכן נענש שמשון,

בהיותו טוחן עם נשי פלשתים בבית האסורים. ויען בני אהרן נכנסו שתויי יין, לכן היה שמשון נזיר מן הבטן, לתקן מה שעוות.

וא"ר יוחנן בלעם חיגר ברגלו אחת היה שנאמר וילך שפי שמשון חיגר בשתי רגליו היה שנאמר שפיפן עלי ארח: ראה גלגולי נשמות להרמ"ע מפאנו. וז"ל: חשים הוא שמשון, זה היה חרש וזה היה חגר שפיפן, וזהו וישלח ה' את ירבעל ואת בדן, קרי ביה בן דן, דוקא ותראה כי חשים הרג לעשו כן שמשון שפיפן עלי ארח.

שמשון על שמו של הקב"ה נקרא שנאמר כי שמש ומגן ה' אלהים: ראה לקוטי תורה, צו ח, א. וז"ל: כי הנה ארז"ל פ"ק דסוטה דף י' א"ר יוחנן שמשון על שמו של הקב"ה נק' שנאמר כי שמש ומגן הוי' אלקים אשר שם הוי' הוא בחי' שמש שלמעלה מבחינת שם אלקים שהוא בחי' מגן ונרתק להסתיר גילוי שם הוי'.

שמשון על שמו של הקב"ה נקרא שנאמר כי שמש ומגן ה' אלהים: ראה תורת שמואל תרמ"ב, ע' כא. וז"ל: ועפ"ז יובן הקושי הראשונה מהו המעלה של אברהם ואגדלה שמך, אך הענין הוא דהנה ארז"ל שמשון נק' ע"ש של הקב"ה כמ"ש כי שמש ומגן הוי' אלקים, וכן ארז"ל מרדכי מירא דכיא דהיינו ששרש נשמתו ה' מבחי' רב חסד, וכן אברם הוא בחי' אב רם, אב הוא בחי' חכמה ורם הוא בחי' רוממות דהיינו רוממות החכמה שהיא בחי' ח"ס שכל הנעלם מכל רעיון, נמצא שהשם שלו מרמז על בחי' עליונה וכמו שמשון שנק' ע"ש של הקב"ה כי שמש ומגן כו' והיינו ששמו הוא שיש לו צנור שמקבל ממנו, ובזה יובן מ"ש ואגדלה שמך והיינו שאגדלה שמך היינו שיגדל את הצנור של שמו שמקבל ממנו שיומשך בהצנור תוס' אור מעצמות אוא"ס כו'.

שמשון על שמו של הקב"ה נקרא שנאמר כי שמש ומגן ה' אלהים: ראה ספר שמש ומגן, להמקובל ר' חביב חיים דוד סתהון, ע' יא. וז"ל: אפשר לענ"ד בהקדים ש"ס דסוטה שאמרו שמשון על שמו של הקב"ה נקרא. ופריך אלא מעתה לא ימחה, אלא מה שמש מגין על כל העולם אף שמשון הגין על בני דורו ע"ש. והקשו בהלק"ט סי' פ"ט דמאי פריך אלא מעתה לא ימחה, הלא לא עדיף שם שמשון מכל הכנויים שנמחקים, ולא ראיתי מי שתירץ לקושיא זו. ואני בעניותי אומר כי מ"ש שמשון נקרא על שם הקב"ה, הכוונה כי שמשון גי' תרצ"ו והוא גי' כ"ו פעמים כ"ו שהוא מספר שם הוי"ה בהכאה שהוא גי' תרע"ו ובהיות ב' הוי"ת הנז' שהם כ"ו פעמים כ"ו במילואם הם ב' אותיות הרי תרצ"ו א"כ שמשון שהוא תרצ"ו הוא ממש שם הוי"ה שאינו נמחק והגם שהוא במספר עכ"ז כיון שכולל כ"ו פ' כ"ו עדיף ממספר שהוא נמחק כיון שזה הוא תיבה בפני עצמה, וע"כ הוה ס"ד של המקשה כי שמשון הוא כמו שם העצם. ולהכי פריך אלא מעתה לא ימחה, ותירץ וכו'. וע"כ נקרא בשם הנז' דרומז לשמש ומגן ה' צבאות, כי הוא היה מזיהרא עילאה של אדה"ר שהוא כמו חנוך והוא מט' ששמו כשם רבו כן שמשון נקרא שמו כשם רבו וכמו שהיה חנוך תופר מנעלים

לחמ"ה, וחייה שס"ה שנים כמנין ימות החמה, וגם הוי"ה אהי"ה אדנו"ת אותיותיהם ואותיות שלפניהם ואחריהם באלפא ביתא עולים שס"ה, כן שמשון רומז לשמש. וגם רבי מאיר שיש בו הארת מט' נקרא מאיר ע"ש השמש של מט', וגם שמשון היה מזיהרא הנז'. ואני בעניותי חננני ה' וכתבתי בזה בקונטרס שבחי רמב"ה זיע"א דברים המצודקים ע"פ יסודות חזקים בכתבי רבינו האר"י זיע"א, וע' מ"ש רבינו בשעה"פ פ' בראשית מ"ש בענין חנוך והענין ארוך. עכ"ל.

ת"ר חמשה נבראו מעין דוגמא של מעלה וכולן לקו בהן שמשון בכחו שאול בצוארו אבשלום בשערו צדקיה בעיניו אסא ברגליו שמשון בכחו דכתיב ויסר כחו מעליו שאול בצוארו דכתיב ויקח שאול את החרב ויפל עליה אבשלום בשערו כדבעינן למימר קמן צדקיה בעיניו דכתיב ואת עיני צדקיהו עור אסא ברגליו דכתיב רק לעת זקנתו חלה את רגליו ואמר רב יהודה אמר רב שאחזתו פדגרא א"ל מר זוטרא בריה דרב נחמן לרב נחמן היכי דמי פדגרא א"ל כמחט בבשר החי מנא ידע איכא דאמרי מיחש הוה חש ביה ואיכא דאמרי מרביה שמע ליה וא"ד סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם דרש רבא מפני מה נענש אסא מפני שעשה אנגריא בתלמידי חכמים שנאמר והמלך אסא השמיע את כל יהודה אין נקי מאי אין נקי אמר רב יהודה אמר רב אפילו חתן מחדרו וכלה מחופתה.

חמשה נבראו מעין דוגמא של מעלה וכולן לקו בהן: ראה פרקי דרבי אליעזר פרק נג. וז"ל: ששה נדמו לאדם הראשון וכלם נהרגו ואלו הן, שמשון בכחו ונהרג בכחו, שאול בקומתו ונהרג בקומתו, עשאל במרוצתו ונהרג במרוצתו, יאשיהו בנחיריו ונהרג בנחיריו, צדקיהו בעיניו ונהרג בעיניו, אבשלום בשערו ונהרג בשערו.

וראה הרד"ל שם. וז"ל: ששה נדמו לאדם הראשון כו'. בסוטה תני חמשה נבראו מעין דוגמא של מעלה (והיינו הך שאדם הראשון קודם החטא כל קומתו שלימה היה בצלם ודמות דוגמא של מעלה), ולא חשיב שם עשהאל ויאשיהו וחשיב אסא ברגליו, ובזוהר חיי שרה במדרש הנעלם וכל אינון דהוי רמיזי כו' בדיוקנא דדין שית ב"נ כו' שת כלומר שיתא. עכ"ל.

וראה פירוש ולא עוד אלא, לר' אליהו האיתמרי שם. וז"ל: המאמר הזה הובא במסכת סוטה דף י' במקצת שינויים, וזה לשונו: חמשה נבראו מעין דוגמא של מעלה וכולם לקו בהן, שמשון בכחו, שאול בצוארו, אבשלום בשערו, צדקיהו בעיניו, אסא ברגליו. עכ"ל. והשינויים ממאמר למאמר הם חמשה, בכאן אומר נדמו, ובגמרא אומר נבראו. כאן אומר ששה, ובגמרא מונה חמשה. כאן אמר וכולן נהרגו, ובגמרא וכולן לקו. כאן אינו אומר בהן, ובגמרא אמר בהן. כאן אומר נדמו לאדם הראשון, ובגמרא אמר נבראו מעין דוגמא של מעלה. ויש לומר שהדברים סתומים בגמרא ומפורשים בפרקי דרבי אליעזר. דאומרו נבראו מעין דוגמא של מעלה רצונו לומר נדמו לאדם הראשון, שאדם הראשון היה מדוגמא של מעלה ביופי אבריו

ותיקונם וגידולם, ואלו ראשי הדורות כל אחד נדמה לאחד מראשי אבריו של אדם, וכולם נהרגו בהן דייקא בשביל אותו אבר שנדמה לאדם הראשון כדי לתקן קצת מחטאו, כי כיון שנתבזה האיש שיש לו דבר אחד דומה לאדם בהריגתו מגיע בזיון לאדם הראשון כאילו הוא בעצמו נהרג ומתמרק בזה.

חמשה נבראו מעין דוגמא של מעלה וכולן לקו בהן שמשון בכחו שאול בצוארו:
ראה אור התורה שה"ש ח"ב ע' תיד. וז"ל: והנראה להעיר מהא דפ"ק דסוטה ד"י ע"א תנו רבנן חמשה נבראו מעין דוגמא שלמעלה, שמשון בכחו, שאול בצוארו כו' ופי' רש"י שאול בצוארו ויגבה מכל העם משכמו ומעלה, ופי' במ"ע אופן רמ"א וז"ל שהיתה נשמתו מסטרא דבינה שאול מרחובות הנהר, וזה סוד משכמו ומעלה גבוה מכל העם בש"א סי' ט' שהוא למעלה מעולם הבנין עכ"ל, והיינו שבכל אדם הראש מורה על ג' ראשונות והגוף ז' תחתונות והוא ארוך בדורו הוה עד שהגוף שלו שהן ז' תחתונות שבו הם לבד כמו ראש וגוף של כל אדם, והיינו לפי שכל אדם נשמותיהם מעולם הבנין, וגם הראש הוא מרישא דז"א, אבל שאול הי' מרחובות הנהר מהבינה, לכן משכמו ומעלה גבוה מכל העם וזהו שאול בצוארו שצוארו הי' מבחי' ג' ראשונות ממש וזהו ענין מעין דוגמא שלמעלה בחי' נעשה אדם בצלמנו, ואם כן עד"ז מה שבית המקדש נק' צואר היינו שהוא למעלה מעולם הבנין ומאיר בו מבחי' בינה וזהו כמגדל דוד שהוא בינה צואר כו'. והנה במ"ע סי' קכ"ח כתב שהי' משכמו ומעלה גבוה מכל העם, כי סוד שאול הוא משיעור קומה שלמעלה בסוד שאול מרחובות הנהר כו' עכ"ל, וכמ"ש במ"א דפי' שאול לשון שאלה שהי' נשאל דרך שאלה מעולם העליון דבינה לבוא בבחי' מלכות להמשיך משם המלוכה, ופי' וענין שיעור קומה י"ל עפמ"ש בלקו"ת בשיר השירים בד"ה באתי לגני בפי' מאד עמקן מחשבותיך הם ג' ראשונות חו"ב מאד עמקן שהם בבחי' עלמא דאתכסיא ואינן נראים ונגלים בהנהגת העולמות רק הנהגת העולמות הוא ע"פ מדותיו ית', וראשיתן הוא החסד כמ"ש עולם חסד יבנה כו' ולכן שאול שהוא מהבינה הי' משכמו ומעלה גבוה מכל העם, כי כל העם כיון ששרש העולם רק מז' תחתונות אם כן גם ראשיהם רק מז' תחתונות היינו בחי' החכמה המלוכשת במדות, אבל בשאול מאירים ג' ראשונות עצם חו"ב כו' שלמעלה מהחכמה שבמדות, וזהו שיעור קומה שלמעלה ועל דרך זה אמרו רז"ל בנדה פרק המפלת ד' כ"ה אבא שאול ארוך בדורו הוה ור"ט מגיע לכתפו דפי' לכתפו היינו ז' תחתונות שבו משם המוחין של ר"ט, ולכן שאול לקה בצוארו, כי פגם במלחמת עמלק, כי עמלק הוא הקליפה המונע המשכת י"ה בו"ה והוא נגד הצואר דקדושה אלא בחי' עורף דקליפה ומלק את ראשו ממול ערפו ולכן שאול שצוארו הי' מדוגמא של מעלה לו הי' יאות מלחמה זו להכרית את עמלק ולפי שחמל על אגג בחי' ומלק הנ"ל לכן לקה בצוארו מדה כנגד מדה.